

ምዕራፍ ዐሥራ ስምንት ምዕራፍ ዐሥራ ስምንት

አሳብ ይገለጣል

ሐራ ሐራ ስፕሪንግስ 2001

ሐራ ሐራ ስፕሪንግስ የሚገኘው ፓይስጥ ኮረብታ ሥር ያለው ቢሮዬ ውስጥ ተቀምጦ ውብ በሆነውን የፀደይ የጠዋት አየር እየተደሰትሁ ነው። የጥዱ ጠረን ከደኑ ዋልካ ምድር ሽታ ጋር ተዋሕዶ በተከፈተው የቢሮዬ መስኮት በኩል ሰተት ብሎ እየገባ ነው። በአቅራቢያዬ የሚገኝ መስክ ላይ አንድ አጋዘን ሣር እየጋጠ ነው።

የመኪና በር ሲዘጋ ስለ ሰማሁ ቀና ብዬ ስመለከት ኬን ዱራም ወደ ቢሮዬ ሽቅብ ሲወጣ ተመለከትሁት። የሳይት መነጻጸር ያጠለቀውና ገብስማ ጸጉር ያሉት መምህር ወደ ቢሮዬ ገባና ቁጭ አለ። ኬን ሐራ ሐራ የሚገኘው የክርስቲያን ኮሌጅ ውስጥ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ረዳት ፕሮፌሰር ሆኖ

እየሠራ ነው። ከብዙ ወራት በፊት ስለ ሲና ተራራ ካደረግኳቸው የራድዮ ቃለ መጠይቆች መካከል አንዱን አድምጧል። ብዙዎች እንዳደረጉት እርሱም ሊያገኘን እንደሚፈልግና ፀሐቱን አስመልክቶ ሊያወያየን የሚችል ጉዳይ እንዳለ ገልጾልኝ ነበር።

ከዚህ በኋላ ለወራት በውይይት ብንቆይም የቃል ኪዳን ታቦት ኢትዮጵያ ውስጥ ሊኖር ይችላል ብዬ የጠቀስሁት ላመል ያህል ብቻ ነበር። አንድ ቀን በማስተዋል ስመለከተው የቆየሁትን አንድ ጥቅስ ለኬን አሳየሁት። በዚህ ጊዜ ስለ ጥቅሱ ትርጉም የማውቀው ነገር አልነበረም። ይሁን እንጂ ጥቅሱን ለኬን የሰጠሁት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ወደሚገኝ የትንቢት አሳብ ሊመራ ይችላል በሚል ግምት ነበር።

ትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 18 የሰሜን ኢትዮጵያን የጉዞ ታሪክ የሚዳስስ ይመስላል፤

«በኢትዮጵያ ወንዞች ማዶ ላለች፤ ከንፍ ያላቸው መርከቦች ላለባት፤ መልእክተኞችን በባሕር ላይ፤ የደንገል መርከቦችንም በውሃ ላይ ለምትልክ ምድር ወዋላት! እናንተ ፈጣኖች መልእክተኞች ሆይ! ወደ ረዥምና ለስላሳ ሕዝብ ከመጀመሪያው አስደንጋጭ ወደ ሆነ ወገን፤ ወደሚሰፍርና ወደሚረግጥ፤ ወንዞችም ምድራቸውን ወደሚከፍሉት ሕዝብ ሂዱ።

በዚያን ዘመን ለሠራዊት ጌታ ለእግዚአብሔር ከረዥምና ከለስላሳ ሕዝብ፤ ከመጀመሪያው አስደንጋጭ ከሆነ ወገን፤ ከሚሰፍርና ከሚረግጥ፤ ወንዞችም ምድራቸውን ከሚከፍሉት ሕዝብ ዘንድ እጅ መንሻ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ስም ወደሚገኝበት ስፍራ ወደ ጽዮን ተራራ ይቀርባል» (ኢሳ. 18÷1-2 እና 7)።

ይህ የትንቢት ጥቅስ በተናጠል ስለ ምን እንደሚናገር ለመናገር ባልችልም እንኳ ስለ ጥንታዊው የኢትዮጵያ ምድር የተነገረ መሆኑን ተገንዝቤአለሁ። ጥንታዊ በሆኑት የግሪክ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜዎች ውስጥ ኩሽ የሚለው የዕብራይስጥ ቃል ኢትዮጵያ ተብሎ የተተረጎመ በግልጽ ያልታወቀ ግዛት ነው። ብዛት ባላቸው አዳዲሶቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜዎች ውስጥ በኩሽ ፋንታ ኢትዮጵያ የሚለውን ስያሜ ተጠቅመዋል። በግሪክ ኢትዮጵያ የሚለው ቃል «ፊቱ የበለዘ ወይም የጠቆረ» ማለት ሲሆን ኩሽ የሚለው የእብራይስጥ ቃል ደግሞ ሱዳንን እና ኢትዮጵያን ጨምሮ ከግብጽ በስተ ደቡብ ያለውን የዓባይ ሽለቆ ሙሉ በሙሉ የሚያጠቃልል ግዛት መጠሪያ ስም ነው። ዛሬ ግን ብዙ ምሁራን የሚስማሙት ኩሽ የሚለው መጠሪያ ስም ለዘመናዊቱ ኢትዮጵያ ለሜናዊ ክፍል በሚለው ነው። ሙሴ ኢትዮጵያዊ ሚስት ያገባው ከዚህ ምድር ነው (ዘኁ. 12÷1)።

እኔ ይህንን የትንቢተ ኢሳይያስ 18ኛ ምዕራፍ በተለየ ፍላጎት ከግምት አስገብቼዋለሁ። በዚህ ሥዕላዊ ጥቅስ ውስጥ የተጠቀሱት የደንገል መርከቦችና እያፈቀርኳቸው የመጣሁት ለስላሳ ቆዳ ያላቸው ሕዝቦች ትክክለኛ ገጽታ ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ከእኔ ልምድ አንፃር ኢትዮጵያ ዝንቦችና ትንኞች በብዛት የሚገኙባት አገር ስለ ሆነች «ከንፍ ያላቸው መርከቦች» የሚለው ቃል የተጠቀሰው ይህን ለማመልከት ነው። «የደንገል መርከቦች» የተባሉትም እስከ አሁን ድረስ በጣና ሐይቅ ዳርቻ ላይ የሚኖሩት የአካባቢው ሰዎች የሚሠሯቸው የደንገል ታንኳዎች ናቸው። በዚያ ያየኳቸው ኢትዮጵያውያን በእርግጥም ለስላሳ ቆዳ እና ብሩህ ቡናማ የኦቾሉኒ ቀለም ያለው መልክ አላቸው። በአፍሪካ ቀንድ ያለውን ተራራማ ምድር በስፋት አቆራርጠው የሚፈሉ ወንዞች የሚገኙት በኢትዮጵያ ውስጥ በመሆኑ «ወንዞችም

ምድራቸውን ከሚከፍሉት» የሚለው ሐረግ ለኢትዮጵያ በመነገሩ ዙሪያ ማንም ሊከራከር አይችልም። የአጥባራና የተከቤ ወንዞች በሞቃቱ ከፍተኛ ድንጋያማ ቦታዎች ላይ ኩል መስለው ሲፈሰሱ ተመልክቼአለሁ።

ኢሳይያስ «በዚያን ዘመን ለሠራዊት ጌታ ለእግዚአብሔር ከረዥምና ከለሰላሳ ሕዝብ . . . ዘንድ እጅ መንሻ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ስም ወደሚገኝበት ስፍራ ወደ ጽዮን ተራራ ይቀርባል» (ኢሳ. 18÷7) በማለት ሲናገር በትክክል ሊጠቁም የፈለገው ምንድር ነው? በዚህ ጥቅስ ውስጥ አንድ የሆነ የትንቢት ቃል ኢትዮጵያ ውስጥ እንደሚፈጸም ይታያል። ይህም በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ በተደጋጋሚ ለጽዮን ተራራ የተጠቀሰው ቃል በቀጥታ በኢየሩሳሌም ላይ ተጽእኖ እንደሚያሳድር ያሳያል።

ኢትዮጵያውያን ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡለት እጅ መንሻ ምንድር ነው?

ኬን ለእኔ ሌሎች ጥናታዊ ምርምሮች እያደረገ ቆይቷል። በዚህ ላይ ኢትዮጵያ የታቦቱ ዐይነተኛ ማረፊያ ቦታ ናት የሚለው አመለካከት በእኔ ዘንድ መኖሩንም ተገንዝቧል። በእርግጥ እርሱ ታቦቱ ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ብሎ አያምንም። ይሁን እንጂ ጊዜው እየገፋ ሲመጣ ይህ አመለካከት እየተቀረየ መጥቷል። ይህ መቀየር ሊመጣ የጀመረው ወደዚህ ጥቅስ በጣቱ ጠቁሜ «ይህን ቃል እንዴት ትረዳለህ?» በማለት ስጠይቀው ነው።

ኬን ለዚህ የሰጠኝ ማብራሪያ ጀርዎቼን አቆማቸው። «በትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 18 ውስጥ እግዚአብሔር የተናገረው ከኢትዮጵያ ወንዞች ማዶ ለሚኖሩ ሰዎች ነው። ከዚህም በተጨማሪ ኢሳይያስ ክርስቶስ በድል አድራጊነት መንግሥቱን በምድር ላይ ለመመሥረት ለሁለተኛ ጊዜ

ከመገለጡ አስቀድሞ ከኢትዮጵያ ወደ ኢየሩሳሌም ስለሚደርግ ጉዞ ይናገራል። ኢሳይያስ 18 በግልጽ የሚጠቁመው ስለ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ነው። ትንቢቱ በገሃድ የሚናገረው ክርስቶስ ወደፊት ለሁለተኛ ጊዜ እንደሚመጣ ነው» አለኝ።

ኬን መጽሐፍ ቅዱሱን የሕዝቅኤል የትንቢት መጽሐፍ ላይ ገልጦ አንድ አንቀጽ አመለከተኝ። በዚህ አንቀጽ ውስጥ ነቢዩ በተመለከተውና በዘገበው ሰማያዊ ራእዩ ውስጥ የመሲሔን ቤተ መቅደስ ትክክለኛ መጠን፣ መልክና አቀማመጥ አሳይቷል። የሕዝቅኤል ራእይ ዝርዝር ሁነቶች መግለጫ የክርስቶስን ዳግም ምጽአት ተከትለው ወዲያውኑ ነገሮች በቅደም ተከተል እንደሚከሰቱ ይገልጻል። በትንቢተ ሕዝቅኤል ውስጥ ክርስቶስ ኢየሩሳሌም ካለው መቅደሱ ሆኖ እንደሚገዛና በዙፋኑ ላይ እንደሚቀመጥ ተገልጦአል።

«የእግዚአብሔርም ክብር ወደ ምሥራቅ በሚመለከት በር ወደ መቅደሱ ገባ። መነፈሱም አነሣኝ፤ ወደ ውስጠኛውም አደባባይ አገባኝ፤ እነሆም የእግዚአብሔር ክብር መቅደሱን መልቶት ነበር። በመቅደሱም ሆኖ የሚናገረኝን ሰማሁ፤ በእጠገቤ ሰው ቆሞ ነበር። እንዲህም አለኝ የሰው ልጅ ሆይ! በእስራኤል ልጆች መካከል ለዘላለም የምቀመጥበት የዙፋኔ ስፍራና የእግራ ጫማ መረገጫ ይህ ነው። ዳግመኛም የእስራኤል ቤተና ነገሥታቶቻቸው በግልሙትናቸውና በከፍታዎቻቸው . . . ቅዱስ ስሜን አያረክሱም» (ሕዝ. 43÷4-7)።

ኬን አሳቡን በመቀጠል ይናገር ጀመር። «ትንቢቱ ግልጽ ነው። በዚያን ቀን እግዚአብሔር ወደ መቅደሱ መጥቶ ከሕዝቡ ከእስራኤል ጋር ይኖራል። ይሁን እንጂ 'የእግራ ጫማ መረገጫ ይህ ነው' የሚለው የክርስቶስ ዙፋን

በሚያስደንቅ ሁኔታ በመቅደሱ ውስጥ እንደሚሆን ይናገራል። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደ ዳዊት፣ ሰሎሞን፣ ምናሌ የመሳሰሉት አይሁዳውያን ነገሥታት በቅዱሱ ቤተ መቅደስ ውስጥ ሆነው ሕዝቡን አልመሩም። ምንጊዜም ቢሆን ንጉሣዊ አስተዳደራቸውን ያከናውኑ የነበረው በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ነበር። በትንቢተ ሕዝቅኤል ውስጥ ግን መሲሕ በጌታ ቀን ሲገለጥ ሕዝቡን የሚመራው በሦስተኛው ቤተ መቅደሱ ውስጥ ተቀምጦ ነው።»

ኬን መናገሩን ቀጥሏል። «እነዚህ ጥቅሶች በግልጽ የሚናገሩት ክርስቶስ በድል አድራጊነት ወደ መቅደሱ ሲመለስ ከጽዮን ተራራ ወይም ከኢትዮጵያ እጅ መንሻ እንደሚመጣለት ነው። ከዚህ በተጨማሪ ይህ እጅ መንሻ 'የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ስም' ወዳለበት ስፍራ ይኸውም ወደ ጽዮን ተራራ ይመጣል። »

በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ «የእግዚአብሔር ስም» የሚለው ቃል ምንጊዜም «ቅዱስ መቅደስ» ከሚለው ጋር ተጣምሮ ይጠቀሳል። ከዚህም በተጨማሪ ከአሪት ዘዳም እስከ ትንቢተ ኤርምያስ ድረስ ብንመለከት የእግዚአብሔር ስም ለዘለዓለም የሚገኝበት ይህ ቦታ በቅድስተ ቅዱሳኑ ውስጥ ከሚገኘው ከቃል ኪዳኑ ታቦት በላይ ያለውን ቦታ በቀጥታ ይዞ እናገኘዋለን።

«ምን?! ኬን ወዴት እየደረሰህ ነው?» አልሁ። ይህ ቦታ ከስርዮት መክደኛው በላይ በኪሩቤል ክንፎች መካከል ያለው ቦታ መሆኑን አውቋል።

ኬን ወደ ብሉይ ኪዳን ተመልሶ የእግዚአብሔር ስም ቦታ ከጊዜ በኋላ ሰፋ ያለ ቦታን ከመግለጽ ይልቅ በጣም ውሱን ለሆነ ቦታ ሲያገለግል እንመለከተዋለን። በመሆኑም «የስሜ ቦታ» የሚለውን ቃል እግዚአብሔር እያጠበበውና

አጠቃቀሙንና ዘዴውን እያሻሻለው መጥቷል። ይህም ማለት በብሉይ ኪዳን ውስጥ ይህ ቃል ሙሉ በሙሉ የሚያመለክተው ቤተ መቅደሱን ብቻ ሳይሆን በቤተ መቅደሱ ውስጥ ያለውን ቅድስተ ቅዱሳኑን ነው።

«በዕብራይስጥ ቋንቋ 'እጅ መንሻ/ስጦታ' የሚለው ቃል ትርጉም ተመሳሳይ ነው። ቦብ! ቃሉ የብዙ ቁጥር ሳይሆን የነጠላ ትርጉም ነው። ይህን በትክክል ተረድቼው ከሆነ አንድ ታላቅ እጅ መንሻ ክርስቶስ ተመልሶ ሲመጣ ከኢትዮጵያ ወጥቶ ይቀርብለታል። ስጦታው መሥዋዕት ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም መሥዋዕቱ ሁልጊዜ ይቀርብ የነበረው በቤተ መቅደሱ ቅጥር ውስጥ ከቅድስተ ቅዱሳኑ ውጪ ስለሆነ ነው። አይደለም! በብዙ የቅዱሳት መጻሕፍት ትርጓሜዎች ውስጥ በነጠላ የተቀመጠው እጅ መንሻ ወደ ቤተ መቅደሱ እንደሚመጣ የሚናገሩ ይመስላሉ። የትንቢተ ኢሳይያስ 18ኛ ምዕራፍ ክርስቶስ ተመልሶ ከመጣ በኋላ እጅ መንሻ ከኢትዮጵያ ወደ ኢየሩሳሌም እንደሚሄድና በመጨረሻም በጌታ ቤተ መቅደስ ውስጥ በሚገኘው ቅዱስ ቦታ ይኸውም ከታቦቱ በላይ ባሉት በኪሩቤል መካከል በተለይ እንደሚቀመጥ በግልጽ ያስቀምጣል።»

ዝም አልሁ። ደማቅና በጎብረ ቀለማት ያጌጡ መነኮሳት ተወዳዳሪ በማይኖረው የመጨረሻው ጉዞ ከኢትዮጵያ ወደ ኢየሩሳሌም ሲጓዙ የሚያሳይ አሳብ ሕሊናዬን ሞላው። በጉዞዬ ወይም በጥናቴ ጊዜ እንደዚህ ይሆናል የሚል ክስተት በጭራሽ ሰምቼም ሆነ አንብቤ አላውቅም። በዐይኔ ያየሁትን በደስታ የተሞላና ደማቅ የጥምቀት በዓል አከባበር አሳለል ጀመር።

በተመስጦ ውስጥ ስለ ነበርሁ ኬን በሚችለው ሁሉ በዝግታና በተቀናበረ ሁኔታ የጠየቀኝን ጥያቄ ያደመጥሁት

ክልሌ ሆኜ አልነበረም። የጠየቀኝ፡- «ቦብ! በጌታ ቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ ሊቀመጥ የሚችለው እጅ መንሻ ምን ሊሆን ይችላል?» ብሎ ነበር።

እኔም «የቃል ኪዳን ታቦት!» ብዬ መለስሁለት።

«በትክክል!»

በሚቀጥሉት ሳምንታት ውስጥ ታቦቱ ኢትዮጵያ ውስጥ እንዳለ የሚገልጸውን አሳብ አምኖ ለመቀበል ብዙ ጥረት ባደረግን ቁጥር አንድ ታላቅ ጠቀሜታ ያለው ነገር ከኢትዮጵያ እንደሚወጣና በጌታ ቤተ መቅደስ ውስጥ በሚገኘው እጅግ ታላቅ ቦታ ላይ እንደሚቀመጥ የሚያመለክቱ ፍንጮች ፈልፍለን ማውጣት ጀመርን። ምናልባት ታቦቱ ወደፊት በሚታዩት ክስተቶች ውስጥ ከፍተኛ ሚና ሊጫወት ይችላል።

ይህን አድናቆታችንን የሚያጎለምሱ ክስተቶች በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ በብዛት አገኝን። ለምሳሌ በትንቢተ ሶፎንያስ ውስጥ እንዲህ የሚል ጥቅስ አለ

«ከኢትዮጵያ ወንዞች ማዶ የሚማልዱኝ የተበተኑት ሌቶች ልጆቼ ቁርባኔን ያመጡልኛል» (ሶፎ. 3:10)።

በሶፎንያስ የተጠቀሰው ቁርባን የተቀመጠው በነጠላ ትርጉም ነው። ይህም እግዚአብሔርን የሚያመልኩት ሰዎች እጅ መንሻ ያቀርቡለታል ማለት ነው። ከዚህ የበለጠ የሚያስደንቀው የእጅ መንሻው ገጽታ ደግሞ «ይቀርባል» የሚለው ቃል የአብራይስጥ ቋንቋ ትርጉም ነው። ይህ በሶፎንያስ 3:10 ላይ የተጠቀሰው ቃል የተለመደ ቁርባን መሆኑን አያመለክትም። በኢሳይያስ 18 እና በሶፎንያስ 3 ላይ የተጠቀሰው «ያባል» የሚለው የዕብራይስጥ ቃል «ቦ» ከሚለውና በመዝሙር 67:29 እና በኢሳይያስ 18:7 ላይ

ከተጠቀሰው ነገሥታት ከሚያቀርቡት ወይም መርተው ከሚያመጡት እጅ መንሻ ጋር የሰፋ ልዩነት አለው። ከኢትዮጵያ ወንዞች ማዶ ከኩሽ ምድር ወደ ኢየሩሳሌም የሚመጣ ታላቅ ዋጋ ያለው ነገር ይዞ የሚመጣ ጉዞ ይደረጋል ማለት ነው።

ቅዱሳት መጻሕፍት የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን በክብር ወደ ኢየሩሳሌም መግባት ተከትሎ አንድ ድርጊት በሚያስደንቅ ሁኔታ እንደሚከሰት ይመስክራሉ። ይህ ክስተት ለመሲሐ ታላቅ እጅ መንሻ ለማቅረብ ከኢትዮጵያ ተነሥቶ የሚደረግ የክብር ጉዞ ይኖራል ማለት ነው። ይህ እጅ መንሻ የሚመጣውም ስሙ ለዘላለም ወደሚያድርበት ቦታ ይኸውም በኢሩሳሌም በሚገኘው ቤተ መቅደስ ቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ ነው።

ለኢትዮጵያ ያለኝ ታላቅ ግምት እንዳለ ሆኖ በነጠላ ቁጥር የተገለጸው እጅ መንሻ ምን እንደ ሆነ ለመገመት ፍንጭ መሆን አላስፈለገኝም። ረዥም ጉዞ በማድረግ ወደ መሲሐ ቤተ መቅደስ ሊገባ የሚችል ምን ታላቅ ዋጋ ያለው ነገር ሊኖር ይችላል? በተለይም ባህላዊ ቁርባን ምንጊዜም ቢሆን ከቤተ መቅደሱ ውጪ በሚደረግበት ቦታ!

ከቃል ኪዳን ታቦት ሌላ ምን ሊሆን ይችላል?

ዙፋኑ

ቀኖቼና ሌሊቶቼ አንድ ላይ ተቀየሙ። ጓጉቼአለሁም! ፈርቼአለሁም። አሁን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በተጠቀሱትና ወደፊት ወደሚገለጹት ክስተቶች ግዛት ሰርጌ ልገባ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢትን መሠረት ያደረገ መንገድ ልከተል እየጀመርሁ ነው። የቱ ላይ መርገጥ እንደሚገባኝ እርግጠኛ ባልሆንም ሊሆኑ በሚችሉት እውነታዎች ተማርኬአለሁ።

ምን ጊዜም እንደማድረገው መጽሐፍ ቅዱስን ልጠቀምና በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያሉት ቃላት ራሳቸውን ችለው በነቢያቱ በጭስ የተሞላ አዳራሽ ውስጥ እንዲመሩኝ ወሰንሁ።

በግራጫማው የኮምፒውተር መስኮት ላይ እኔ ከገመትሁት በላይ የጠለቀ ምሥጢር ብቅ አለ። ወርቃማው ታቦት ከሌዋውያኑ አይሁድ በተገኙትና አሁን በጣና ሐይቅ ዳርቻ በሚገኙት በዕብራውያኑ ካህናት በሁለት ዘንጎች ታዝሎ ይሄድ እንደ ነበር የሚያሳየው ትዕይንት በሕሊናዬ ተሥሎ ተመለከትሁ። ኬን ዱራም በትንቢተ ሕዝቅኤል መጽሐፍ ውስጥ እንዳመለከተኝ ጥቅስ ከሆነ ታቦቱን ወደ ኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ ይዘውት ይመጣሉ። ይኸውም የክርስቶስ ዙፋን የሚቀመጥበት ቦታ ነው።

«የሰው ልጅ ሆይ! በእስራኤል ልጆች መካከል ለዘላለም የምቀመጥበት የዙፋኔ ስፍራና የእግራ ጫማ መረገጫ ይህ ነው» (ሕዝ. 43÷7)።

ሕዝቅኤል በዚህ ጥቅስ ውስጥ የሚናገረው በቤተ መቅደሱ ውስጥ ስላለው ስለ ክርስቶስ ዙፋን ነው . . . ይህም ከኢትዮጵያ የሚመጣው እጅ መንሻ የሚገባበት ተመሳሳይ ቤተ መቅደስ ነው። እነዚህ የዙፋኑ የተለያዩ ቅርፆች ይገለጣሉ። እነርሱ ከቅርፅ በላይ ናቸው እንጂ ቅርፆች ብቻ አይደሉም። እነርሱ የመጪው ጊዜ እውነታዎች መስለው በጥርጣሬ ይታያሉ።

ለምሳሌ ዘካርያስ ተመልሶ የሚመጣው ንጉሥ በቤተ መቅደሱ ውስጥ እንደሚነግሥ የሚገልጽ አስደናቂ መግለጫ ይሰጣል፡-

« . . . የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡-

እነሆ ስሙ ቁጥቋጦ የሚባል ሰው በስፍራው ይበቅላል፤ የእግዚአብሔርንም መቅደስ ይሠራል። እርሱ የእግዚአብሔርን መቅደስ ይሠራል፤ ከብርንም ይሸከማል፤ በዙፋንም ላይ ተቀምጦ ይነገሃል፤ በዙፋኑም ላይ ካህን ይሆናል፤ የሰላምም ምክር በሁለቱ መካከል ይሆናል» (ዘካ. 6÷12-13)።

እነዚህና እነዚህን የመሳሰሉ ሌሎች በርካታ ጥቅሶች የታቦቱን የሥርየት መክደኛ እንደ ዙፋን አድርገው ይገልጻሉ። ከዚህ በኋላ ትኩረቴን ለእግዚአብሔር ዙፋን እና የሥርየት መክደኛው ከቃል ኪዳኑ ታቦት ጋር የተለዩና ለየቅል እንደሆኑ ወደሚያመለክቱ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥቅሶች አዞርሁ። ታቦቱ አስቀድሞ ከነበረው መገለጥ የተነሣ እስራኤል በምድረ በዳ ሲንከራቱ የሥርየት መክደኛው (እንደ እግዚአብሔር ዙፋን) ያበራ ነበር። እግዚአብሔር ሙሴን በተናገረው ጊዜ ይህ ብርሃን በመገናኛው ድንኳን ውስጥ ቆይቶ ነበር።

«ሙሴም ወደ መገናኛው ድንኳን እርሱን ለማነጋገር በገባ ጊዜ በምስክሩ ታቦት ላይ ካለው ከስርየት መክደኛ በላይ ከኪሩቤልም መካከል ድምፁ ሲናገረው ይሰማ ነበር፤ እርሱም ይናገረው ነበር» (ዘካ. 7÷89)።

ጥቂት ቆይቶ እግዚአብሔር ዕብራውያንን በእስራኤል ምድር ሲያቋቁም ዳዊት የመገናኛውን ድንኳን ወደ ዳዊት ከተማ ከወሰደው በኋላ ታቦቱና የሥርየት መክደኛው የሰሎሞን ቤተ መቅደስ ልብ ሆኖ በቤተ መቅደሱ ተራራ ላይ ተቀምጧል። ንጉሥ ሰሎሞን በ1ኛ ነገሥት መጽሐፍ ውስጥ አባቱ ዳዊት ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለመሥራት ያቀደውን ዕቅድ በማስታወስ እንዲህ ብሎ ነበር፡-

« . . . ለእስራኤልም አምላክ ለእግዚአብሔር ስም ቤት

ሠራሁ፡፡ ከግብጽም ምድር ባወጣቸው ጊዜ ከአባቶቻችን ጋር ያደረገው የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ላለበት ታቦት ስፍራ በዚያ አደረግሁለት» (1ኛ ነገ. 8÷20-21)፡፡

ከዚህ በኋላ ሰሎሞን የእግዚአብሔር ዙፋን አዲስ በታነጸው ቤተ መቅደስ ውስጥ ይቆም ዘንድ በጸሎት እንዲህ እያለ ጥሪ አደረገ፡-

«አሁንም አቤቱ አምላክ ሆይ፤ከኃይልህ ታቦት ጋር ወደ ዕረፍትህ ተነሣ . . . » (2ኛ ዜና 6÷41)፡፡

የሰሎሞንን ጸሎት ተከትሎ እሳት ከሰማይ ወርዶ የቀረበውን የሚቃጠል መሥዋዕት በላ፡፡ ከዚህ በኋላ፡-

« . . . የእግዚአብሔርም ክብር ቤቱን ሞላ፡፡ የእግዚአብሔር ክብር የእግዚአብሔርን ቤት ሞልቶት ነበርና ካህናቱ ወደ እግዚአብሔር ቤት መግባት አልቻሉም» (2ኛ ዜና 7÷1-2)፡፡

ከዘመናት በኋላ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በትንቢት ቃል ስለ ሰው ልጅ (ስለ ራሱ) አመጣጥ ሲናገር ይህን የመሰሉ ተመሳሳይ ቃላት ተናግሯል፡፡ እንዲህ ነበር ያለው፡-

«የሰው ልጅ በክብሩ በሚመጣበት ጊዜ፤ከእርሱም ጋር ቅዱሳን መላእክቱ ሁሉ፤በዚያን ጊዜ በክብሩ ዙፋን ላይ ይቀመጣል . . . » (ማቴ. 25÷31)፡፡

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ድንቅ በሆነ አገላለጽ እንደሚያመለክቱት ከሆነ የታቦቱ የሥርየት መክደኛ ለሚመጣው መሲሕ ዙፋ ሆናል፡፡

እነዚህ ሁሉ ገጽታዎች አንድ ላይ ተሰባስበው በመዝሙር 131 ውስጥ በውበት ተገልጠዋል፡-

«አቤቱ ወደ ዕረፍትህ ተነሥ፤አንተና የመቅደስህ ታቦት፡፡

ካህናቶችህ ጽድቅን ይልበሱ፤ ቅዱሳንህም ደስ ይበላቸው፡፡ ስለ ዳዊት ስለ ባሪያህ የቀባኸውን ሰው ፊት አትመልስ፡፡ እግዚአብሔር ለዳዊት በእውነት ማለ አይጸጸትምም፤እንዲህ ብሎ፡- ከሆኗህ ፍሬ በዙፋንህ ላይ አስቀምጣለሁ፡፡ ልጆችህ ኪዳኔን ይህንም የማስተምራቸውን ምስክራን ቢጠብቁ፤ ልጆቻቸውም ደግሞ በዙፋንህ ላይ ለዘላለም ይቀመጣሉ፡፡ እግዚአብሔር ጽዮንን መርጧታልና፤ማደሪያውም ትሆነው ዘንድ ወድዶአታልና፤ እንዲህ ብሎ፡- ይህኛ ለዘላለም ማረፊያዬ ናት፤ መርጫታለሁና በዚህች አድራሰሁ» (መዝ. 131÷8-14)፡፡

እነዚህ ቃላት ወደፊት የሚሆኑትን ነገሮች ያሳዩን ዘንድ ዘመናትን አቋርጠው ተጉዘዋል፡፡ እጅግ በጣም በሚያስደንቁ አገላለጾች እነዚህ ቃላት የሚነግሩን የእግዚአብሔር ማረፊያ ቦታ በቅድስተ ቅዱሳኑ ውስጥ ባለው በታቦቱ ላይ እንደ ሆነ ነው (131÷8)፡፡ እግዚአብሔር አብ ለዘላለም ይመራ ዘንድ የዳዊትን ሆድ ፍሬ (ክርስቶስን) ያስቀምጣል (መዝ. 132÷11)፡፡ መሲሕ በዙፋኑ ላይ የሚቀመጠው በትክክል የታቦቱ ጎይል ባረፈበት ቦታ ላይ ነው፡፡ ይኸውም የቃል ኪዳን ታቦት ነው፡፡

በወለል ላይ በጎብር የተሣለ ሥዕል

እነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች በጎብረ ቀለም በወለል ላይ ተበትነው የተሣሉ ጥቃቅን የመስተዋት ድቃቂዎች መሆናቸውን መመልከት ጀመርሁ፡፡ እያንዳንዱ ጥቅስ አንድ ምስል ይገልጣል፡፡ ከነቢያቱ የተላለፉ ምሥጢራዊ መልእክቶች መስለው የታዩትን በኮምፒውተር ውስጥ መመዝገብ ጀመርሁ፡፡ ለምሳሌ፤ በምድረ በዳ ጉዞአቸው ውስጥ መሴ ካህናቱ ታቦቱን ከማንቀሳቀሳቸው በፊት ሁልጊዜ ሦስት የተለዩ ሐረጎች ይናገር ነበር፡-

« . . . አቤቱ ተነሣ፤ ጠላቶችህም ይበተኑ፤ የሚጠሉህም ክፍትህ ይሸሹ!» (ዘጉ. 10፡35)።

ከዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑ ሦስት ሐረጎች በመዝሙር 67 ላይ እናገኛለን። ከሌሎቹ ጥቅሶች ምሥጢራዊ ትርጉሞች በተለየ በዚህ መዝሙር ውስጥ ያለው ትርጉም ትኩረቴን ሳበው።

«የአምላኬ የንጉሥ መንገድ በመቅደሱ፤ አቤቱ መንገድህ ተገለጠ» (ቁጥር 24)።

«በኢየሩሳሌም ስላለው መቅደስህ ነገሥታት እጅ መንሻን ለአንተ ያመጣሉ» (ቁጥር 29)።

«ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች» (ቁጥር 31)።

እንደ ከትውፊታውያን ጋር ሊስማማ የማይችል አዲስ መሠረታዊ አሳብ ላይ የቆምን ይመስለኛል። የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች እየተጎላመሱ ነው። እጅግ በጣም አስደናቂ የሆነብኝን ጥቅስ ያገኘሁት ግን አዲስ ኪዳን ውስጥ ነው።

በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ቅዱስ ሉቃስ ወንጌላዊ በእንደ የክርስቶስ ሐዋርያና በእንደ ከኢትዮጵያ በመጣ ጃንደረባ መካካል ስለ ነበረው ፋይዳዊ ግንኙነት ዘግቦልን እናገኛለን።

በበዓለ አምሳ ዕለት መንፈስ ቅዱስ ከወረደ በኋላ የነበረውን የክርስትና እምርታዊ ለውጥ ተከትሎ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን በአዲስ አማኞች ተሞልታ ነበር። በሺዎች የሚቆጠሩ ሰዎች በተአምራት፤ በምልክቶችና በሚያስደንቁ ክስተቶች ለማመን ይጎርፉ ነበር። ይህ መነቃቃት በወቅቱ የነበሩትን የሃይማኖት መሪዎች ስላናወጣቸው በክርስቶስ ሐዋርያት ላይ ጥርሶቻቸውን

ነከሱ። ከባድ የቅጣት እርምጃ ሊወስዱ በጀመሩ ጊዜም ክርስቲያኖች በሰማርያና በይሁዳ ምድር ተበተኑ። ቅጣቱ አዲሶቹን ክርስቲያኖች ስላጠነከራቸው «የተበተኑትም ቃሉን እየሰበኩ ኖሩ» (የሐዋ. 8፡4) ተብሎ ሊጻፍላቸው በቃ።

ለዚህ ስብከት ምስክር የሆነ ፊልጶስ የተባለ ሐዋርያ ነበረ። ይህ ሐዋርያ የክርስቶስን መልእክት ሊሰብክና አስደናቂ ተአምራትን ሊፈጽም ወደ ሰማርያ ተጉዞ ነበር። ስብከቱ ብዛት ባለው ለውጥ ታጅቦ ነበር። ይህን ብርቱ የወንጌል ተልዕኮ ለመፈጸም ሲጓዝ የእግዚአብሔር መልእክ ለፊልጶስ ተገልጦ እንዲህ አለው

« . . . ተነሥተህ በደቡብ በኩል ከኢየሩሳሌም ወደ ጋዛ ወደሚያወርደው ምድረ በዳ ወደ ሆነ መንገድ ሂድ!» (የሐዋ. 8፡26)።

ሐዋርያው ወደዚያው ሲደርስ ጃንደረባው ከኢየሩሳሌም ወደ አገሩ ወደ ኢትዮጵያ ሲመለስ ያገኘዋል።

የሐዋርያት ሥራ ጸሐፊ የሆነው ቅዱስ ሉቃስ ይህ ኢትዮጵያዊ የኢትዮጵያዊቷ ንግሥት የህንደኬ ባለሥልጣን ወይም አዛዥ እንደ ነበር ሳይገልጽልን አላለፈም። ይህ ሰው የእርሷን ንግሥታዊ መባ ጠብቆ ኢየሩሳሌም አድርሷል (ይህ አገላለጽ ቅዱስ ማቴዎስ በወንጌሉ ምዕራፍ 2 ቁጥር 2 ላይ ለመሲሐ ሊገዙና እርሱን ሊያከብሩ ስለ ተጓዙት ስለ ሰበከ ሰገል ከዘገበው ጉዞ ጋር ጋር ተመሳሳይነት እንዳለው ልብ ይሏል!)

ፊልጶስ በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ ከመጣ በኋላ ወደ ሠረገላው ሲቀርብ ጃንደረባው ወደ ሀገሩ ለመመለስ ጉዞውን ጀምሮ ነበር። ከዚያም ፊልጶስ ጃንደረባው ከኢሳይያስ የትንቢት መጽሐፍ ውስጥ ምዕራፍ 53ትን ሊያነብ

አደመጠው። ኢሳይያስ 53÷7-8 ስለ ክርስቶስ ሕማምና ስቅለት ይናገራል። የቀረውን የምዕራፉን ታሪክ አብዛኛው የክርስትና አማኝ ስለሚያውቀው አልተርከውም።

ከዚህ በኋላ ፊልጶስ ጃንደረባውን የሚያነበውን ይገነዘበው እንደ ሆነ ጠየቀው። ጃንደረባው እንደማይገነዘበው የተረዳው ፊልጶስ የክርስቶስን አዲስ ኪዳን ሰበከው። ግንኙነታቸው የተደመደመው ጃንደረባው በክርስቶስ አምኖ በፊልጶስ ከተጠመቀ በኋላ ወደ አህጉሩ ወደ አፍሪካ በሚያስደስት መንፈስ ሲመለስ ነው (የሐዋ. 8÷39)። ከዚህ በኋላ መንፈስ ቅዱስ ፊልጶስን ነጥቆ ሲወስደው ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ደግሞ ያለ ምንም ጥርጥር ክርስትናን በመላዋ የአክሱም ግዛት ውስጥ ለመስበክ ወደ ኩሽ ምድር አሸቆልቋለል።

ይህ ታሪክ ክርስትና ወደ ሰሜናዊ አፍሪካ የሰፋበትን መንገድ ለመናገር ድንቅ ዕይታን ያመለክታል። እዚህ ላይ አንድ የሚነሣ ጥያቄ አለ፤ ይኸውም በዚህ ሉቃስ በጻፈው ታሪክ ላይ የሚጨመር ታሪክ ይኖራል? እስቲ የታሪኩን አጠቃላይ ክፍል ተጨማሪ ብርሃን ሊሰጠን ከሚችልሌላ ምንባብ አንጻር ለመመልከት እንሞክር። የትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 18ትን አገባብ ብናስታውስ መሲሕ በድል አድራጊነት ከመመለሱ በፊት ታላቅ እጅ መንሻ ከኢትዮጵያ እንደሚመጣ እርሱ ከዘመናት አስቀድሞ በትንቢት ዐይኑ ተመልክቷል። ዕይታችንን ከዚህ አጉልቶ ከሚያሳይ መነጽር በላይ ብናደርግ ምናልባት አንድ ምንባብ በጉልህ ሊታየን ይችላል። በኢሳይያስ 18 አጉሊ መነጽር ሲታይ የፊልጶስ በምድረ በዳ መንገድ ላይ መገኘት ምናልባት ታላቅ ትርጉም ሊኖረው ይችላል።

ለምን መጣ?

ጃንደረባው በህንደኬ ሀብት ላይ አዛዥ እንደ ነበር

እናውቃለን (የሐዋ. 8÷27)። አምልኮቱን ከመፈጸም ሌላ ይህ የተለየ ኢትዮጵያዊ ወደ ኢየሩሳሌም ለምን ሊጓዝ ቻለ? ሉቃስ ለምን ይህንን ሊዘግበው ተቸገረ? ህንደኬስ ለምን ጃንደረባ ሰው ላከች? እርሱስ ለአያያዝ የማይመች የኢሳይያስን የትንቢት የጽሑፍ ጥቅል ለምን ተሸከመ? በመጨረሻም ጃንደረባው ኢሳይያስ 53ትን ሲያነብ ከጎኑ እንዲቀመጥ እስኪለምነው ድረስ ለምን ከሠረገላው አጠገብ በእግሩ ለመጓዝ ወሰነ? ይህ ክፍል ታቦቱና የሥርየት መክደኛው በዚያን ጊዜ በኢትዮጵያ ውስጥ መኖሩን የሚያሳይ ብርሃን ይሆን?

እኛ የተለምናቸው መልሶች ሊያስበረግጉ ይችላሉ። ጥቅሶቹ የተቀጣጠሉት ከዚህ በሚከተለው ጥቅስ ነው፡-

«እግዚአብሔር የተቀደሰውን ክንዱን በአሕዛብ ሁሉ ፊት ገልጦአል፤ በምድርም ዳርቻ የሚኖሩትም ሁሉ የአምላካችንን መድኃኒት ያያሉ። እናንተ የእግዚአብሔር ዕቃ የምትሸከሙ ሆይ፤ እልፍ በሉ፤ እልፍ በሉ፤ ከዚያ ውጡ፤ ርኩስን ነገር አትንኩ፤ ከመካከሏ ውጡ፤ ንጹሐን ሁኑ» (ኢሳ 52÷10-11)።

«እናንተ የእግዚአብሔር ዕቃ የምትሸከሙ ሆይ . . . ከዚያ ውጡ» የሚለው ሐረግ ብሩህ ብርሃን የሚያበራ ይመስላል። ይህ ሐረግ ከኢሳይያስ ምዕራፍ 53 በአንድ ምዕራፍ ብቻ ቀደም ብሎ የክርስቶስን መከራና ሞት የሚተነባይ ነው። ይህ ኢትዮጵያዊ ጃንደረባ ኢሳይያስ ምዕራፍ 52 እና 53ትን የተመለከታቸው በሁለት ክፍል እንደ ተከፈለ እንደ አንድ ምዕራፍ አድርጎ ለመሆኑ ጥርጥር የለውም። እነዚህን ምዕራፎች የተቀበላቸው መሲሐን ይመለከት ዘንድ በፍጥነት ወደ ኢየሩሳሌም እንዲወጣ የቀረበለት ትእዛዝ አድርጎ ይሆን?

ይህ ጥቅስ ጃንደረባው ኢየሩሳሌምን ለመጎብኘት

ያነሣውና መንፈስ ቅዱስ ፊልጶስን ወደ ሠረገላው እንዲቀርብ ግድ ብሎ ያቻከለበትን ምክንያት ለማወቅ ፍንጭ ሰጥቶ ሊያነቃን ይችላል? በእርግጥ ታቦቱና የሥርየት መክደኛው ወይም «የእግዚአብሔር ዕቃ» እንደ አንድ ዕቃ ከሀንደኬ ሀብት ጋር ተቆጥረው ሰሜን ኢትዮጵያ ውስጥ ተሸሽገው ይሆን? ይህ የኢትዮጵያ ባለ ሥልጣን ይህንን ዕቃ ቅዱስ አድርጎ በማመን የአስራኤል መሲሕ ተመልሶ እስከሚመጣ ድረስ ሊጠብቀው ይሆን? ይህ ከሆነ ጃንደረባው ኢየሩሳሌምን የጎበኘበት ምክንያት ዙፋኑ አሁን ማስፈለጉንና አለማስፈለጉን ለመወሰን ይሆን? «እናንተ የእግዚአብሔር ዕቃ የምትሸከሙ . . . » የሚለው ሐረግ ይህ የንጉሣዊ መንግሥት መልእክተኛ ወደ ኢየሩሳሌም የተጓዘው የመሲሐን ማንነት ለይቶ ለመወሰን ይሆን? ጃንደረባዎች ንጹሐን ተደርገው ስለሚቆጠሩ ኢትዮጵያዊው መልእክተኛ በኢሳይያስ ምዕራፍ 52 ላይ የተጠቀሰውን «የእግዚአብሔር ዕቃ የምትሸከሙ» ተብሎ በተጠቀሰው ቃል ውስጥ ያለውን የመሸከም ብቃት ስለሚያሟላ እርሱ ተመርጦ ይሆናል።

ይህም ታቦቱ በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ጊዜ ከኢትዮጵያ በክብር ጉዞ ታጅቦ ከመጣ በኋላ በታላቁ ቅዱስ ቦታ ውስጥ የክርስቶስ ዙፋን ሆኖ ያገለግል ዘንድ ኢየሩሳሌም ወደሚገኘው የመሲሐ ቤተ መቅደስ ይገባል ከሚለው ክእኛ ትርጉም ጋር የተገጣጠመ ሆኖ አገኘነው።

አሳባችንን የሚቃረኑ የሚመስሉ አሳቦች

አዲስ አሳብ በመጣ ጊዜ ሁሉ አንድ ሰው አዲስ የመጣውን አሳብ ለመቀበል የሚያስችግሩ ጥቅሶችን ሊመለከት ግዴታው ነው። ትንቢተ ኤርምያስ 3÷16 ታቦቱ ኢትዮጵያ ውስጥ አለ የሚለውን አሳብ ሙሉ በሙሉ የማያሳስብ ይመስላል፡-

«በበዛችሁም ጊዜ በምድርም ላይ በረባችሁ ጊዜ ይላል እግዚአብሔር፡- በዚያን ዘመን የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት ብለው ከእንግዲህ ወዲህ አይጠሩም፤ ልብ አያደርጉትም፤ አያስቡትምም፤ አይሹትምም፤ ከእንግዲህ ወዲህም አይደረግምም» (ኤር. 3÷16)።

ይህን ጥቅስ በተናጠል ስንመለከተው ወደፊት ማንም ሲሆን ለቃል ኪዳን ታቦት ግድ አይኖረውም የሚል ይመስላል። ጨምሮም አይሹትምም ይላል። ይሁን እንጂ ከዚሁ ጥቅስ ቀጥሎ ያለው ጥቅስ ልዩነቱን ያስቀምጣል፡-

«በዚያም ዘመን ኢየሩሳሌምን የእግዚአብሔር ዙፋን ብለው ይጠሩአታል፤ አሕዛብም ሁሉ ወደ እርስዋ ይሰበሰባሉ . . . » (ኤር. 3÷17)።

የቃል ኪዳን ታቦት ወይም ሕጉን የያዘው ወርቃማው ሳጥን ትኩረት የሚስብ አይሆንም። ተግባሩን በታሪክ ውስጥ ፈጽሟል። ሕጉና ፈቃዱ ወደፊት በሚከሰቱት ክስተቶች ውስጥ ያለው ድርሻ ዝቅተኛ ነው። ይሁን እንጂ በታቦቱ ላይ እንደ አክሊል የተደፋውና ሙሉ በሙሉ ከወርቅ የተሠራው የሥርየት መክደኛ የተዘጋጀው በመለኮታዊ የትንቢት ቃል ነው። አሳባችን ትክክል ከሆነ የሥርየት መክደኛው በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ውስጥ እንደ ዙፋን ያገለግላል ማለት ነው። በብሉይ ኪዳን ዘመን ንጢአትን ለማስተስረዬ የሚቀርበው የደም መሥዋዕት በሚቀርብበት ተመሳሳይ ቦታ ላይ ክርስቶስ ተቀምጦ ኢየሩሳሌም ውስጥ ሊያመልኩት የተሰበሰቡትን አሕዛብ ሁሉ ይገዛል ማለት ነው።

እንደ 2ኛ ሳሙ. 6÷2 የሥርየት መክደኛው እግዚአብሔር የተቀመጠበት ዙፋን ነው። ቀደም ሲል ቅዱሳት መጻሕፍት የሥርየት መክደኛውን ከታቦቱ ለይተው ይገልጹ ነበር

«የሥርየት መክደኛውንም በታቦቱ ላይ ታደርገዋለህ፤ እኔም የምሰጥህን ምስክር በታቦቱ ውስጥ ታናረዋለህ። በዚያም ከአንተ ጋር እንናኛለሁ፤ የእስራኤልንም ልጆች ታዝዝ ዘንድ የምሰጥህን ነገር ሁሉ በምስክሩ ታቦት ላይ ባለው በሁለት ኪሩቤል መካከል በስርየት መክደኛውም ላይ ሆኔ እነጋርገሃለሁ» (ዘጸ. 25፡21-22)።

የነገሩ ሁሉ ማጠቃለያ ይህን ይመስላል። በእርግጥ አክሱም ውስጥ ያለው እውነተኛው ታቦት ከሆነ፤ የእግዚአብሔር ጠባቂ እጅ እስካሁን ድረስ ከእርሱ ጋር ነው። ከራሱ ጊዜ በፊት አይንቀሳቀስም፤ አይታይም፤ አይነካምም። እግዚአብሔር የሚያደርገው እርሱ የወደደውን ነው። ክስተቶችን የሚመራውም እርሱን ደስ ባለው መንገድ ነው። ሁሉንም እንደ እርሱ ፈቃድና እንደ እርሱ የመጨረሻ አሳብ ይከውናል። አንዳንድ ጊዜ ከእርሱ አሳብ ጋር የሚጣጣሙ የሰዎችን አሳብ ቢፈጽምም አብዛኛውን ጊዜ ሥራውን የሚከውነው እንደ ሰዎች አሳብና ሥራ አይደለም። አንድ ቀን የእግዚአብሔር ሰንደቅ በእስራኤል ተራሮች ላይ ከፍ ብሎ ሺውለበለበና መለከቶቹ ሲነፉ የእግዚአብሔር ቅዱስ ቁርባን እንግዳ ንግግር ከሚናገሩ፤ ምድራቸው በወንዞች ከተከፋፈለ ከኢትዮጵያ ሕዝብ ዘንድ ይመጣል። በዚያን ጊዜ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ስም ወደሚገኝበት ስፍራ ወደ ጽዮን ተራራ ወደ ቅድስተ ቅዱሳኑ እጅ መንሻ ይቀርባል።

የሐሳብ ልዩነት

ስለ ክርስቶስ ዙፋን ያለንን አዲስ አሳብ የሚገልጹትን የመጨረሻዎቹን ቃላት ጎደፋ አስተርጉሞ እስኪያበቃ ድረስ ንቡረ ዕድ በዝምታ ውስጥ ተቀምጠዋል። ስለተከሰተልን አሳብ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ድረስ ደረጃ በደረጃ ለንቡረ ዕድ አስረድተናቸዋል። ባቀረብንላቸው አሳብ

እንደሚመሰጡና ኢትዮጵያ ወደፊት በሚገለጡ ክስተቶች ውስጥ ልዩ ሚና እንደምትጫወት ሲያውቁ እንደሚደነቁ እርግጠኛ ሆኜ ነበር።

ይሁን እንጂ ንቡረ ዕድ ጭንቅላታቸውን ግራና ቀኝ ከነቀነቁ በኋላ ሊሆን እንደማይችል ነገሩን። ባቀረብንላቸው አሳብ ላይ ጠበቅ ያለ አቋም ይኑራቸውው እንጂ አልተሸበሩም፤ ግራ አልተጋም፤ አልተበሳጩምም። ንቡረ ዕድ የሚያምኑት እርሳቸው የሚያመወኑትን ነው። እምነታቸው ለዘመናት በቆዩ ትውፊቶች ተደግፏል። እርሳቸው ማንኛውም ኢትዮጵያዊ እንደሚያምነውና እኛም እንደምናምነው ታቦቱ ወደ ኢትዮጵያ እንደ መጣ፤ የመጣውም በንጉሥ ሰሎሞን ዘመን መንግሥት እንደ ሆነ እንጂ ከዚያ በኋላ እንዳልሆነ ያምናሉ። የኢትዮጵያ ትውፊት የዘገበው ከሕግ ውጪ የተወለደው የንግሥት ሳባና የንጉሥ ሰሎሞን ልጅ ታቦቱን ኢየሩሳሌም ካለው ቤተ መቅደስ በማውጣት ወደ አክሱም ተሸክመው ወሰደውታል በማለት ነው።

ንቡረ ዕድን አክሱም ከጊዜ በኋላ እንጂ ከነ መኖሯም የምትታወቅ አገር አልነበረችም በሚለው እውነታ ልማግታቸው ብሞክርም እኔ ለሰጠሁት አስተያየት ምንም ግድ አልሰጣቸውም። ከዚህ በኋላ ሕዝቅያስ በ701 ቅድመ ልደተ ክርስቶስ ከታቦቱ በላይ ባሉት ኪሩቤል ላይ ለሚያድረው ለእግዚአብሔር ጸሎት ማድረሱንና ይህም የሆነው ሰሎሞን ካለፈ ከሦስት መቶ ዓመታት በኋላ መሆኑን ለንቡረ ዕድ ነገርኋቸው።

ንቡረ ዕድ እንደ ነገሩ በሆነ አስተያየት ዘመናቱ የተሳሳቱ መሆናቸውንና ታቦቱ በቀዳማዊ ምኒልክ እንደ ተወሰደ ተናገሩ።

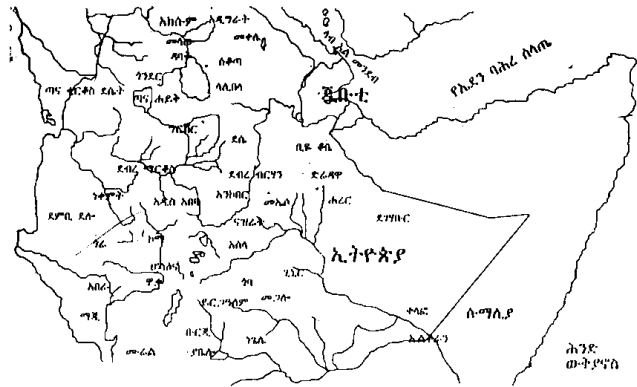
ጎደፋ ግራ እንደተጋባ አውቁበታለሁ። ወደ ላይ ቀና ብሎ

በሚያምሩ ከዋክብት ወደ ደመቀው የጠቆረ ሰማይ ተመለከተ። ከእነርሱ መልስ የሚያገኝ ይመስል ሰማያቱን ትኩር ብሎ እየተመለከታቸው ነው። ይህ ወጣት ዲያቆን ምናልባት አንድ ቀን የታቦቱ ጠባቂ ሊሆን ይችላል። ወይም ደግሞ አስተዳዳሪ ሆኖ ታቦቱ በእርሱ ቁጥጥር ሥር ይገባ ይሆናል። ከሁለት ሺህ ዓመታት በላይ እግዚአብሔር የቀደመት አባቶቹ የቃል ኪዳንን ታቦት ይጠብቁ ዘንድ መለኮታዊ ኃላፊነቱን እንደ ሰጣቸው ያምናሉ። ለእኔም ሆነ ለቸክ በሚሰጠን መልስ ግራ የተጋባ ይመስላል።

ጥቂት ፈገግታ በገጽታው ላይ እየተነበበት፡- «ትክክል እንደ ሆናችሁ አምናለሁ። ምናልባት አንድ ቀን ታቦቱ ከዚህ ተነሥቶ ኢየሩሳሌም ውስጥ ወደሚገኘው ማረፊያ ቦታው የሚወሰድበት ጊዜ ሊመጣ ይችላል። የዛሬ ሁለት ሺህ ዓመት ግድም የእኛ ኢትዮጵያዊ ጃንደረባ ወደ ኢየሩሳሌም የተጓዘበት ጊዜ ትክክል አይደለም። ትክክለኛው ጊዜ ሲደርስ ታቦቱን ኢየሩሳሌም ውስጥ ወደሚገኘውና የመጨረሻ ማረፊያ ስፍራው ወደ ሆነው ወደ ቤተ መቅደሱ እንመልሳለን። እስከዚያው ድረስ ግን የታቦቱ ጠባቂዎች ሆነን እንቆያለን» አለን።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተሸሽገው ባሉትና እኔ ባገኘ ጌቸው መልእክቶች ላይ ከዕለታት አንድ ቀን ውሳኔ እንዲወስድና የእርሱን ፈለግ ተከትለው ለሚመጡት ተከታዮቹ አንድ ቀን በኢየሩሳሌም ተራሮች ላይ የመሲሐ ሰንደቅ ዓላማ እየተውለበለበ የመለከቱቹ ድምፅ እንደሚያስተጋባ የሚያስረዳው መረጃዬን ለዚህ ወጣት አቀበልሁት።

በዚያን ጊዜ የእግዚአብሔር ስም ወደሚያድርበት ስፍራ ይኸውም ወደ ጽዮን ተራራ እጅ መንሻ ይዞ ይመጣል።

ምዕራፍ ዐሥራ ዘጠኝ

አንድ የመጨረሻ የጀብዱ ሥራ

ባሕር ዳር ኢትዮጵያ 2004

ሐምሌ ወር 2004 ዓ.ም. አንድ ጠዋት ረፋድ ላይ ጀልባችን ለመጨረሻ ጊዜ ከባሕር ዳር ወደብ ተንቀሳቀሰች። በሳምንቱ ውስጥ ዝግ ብሎ በሚያካፋው ዝናብ የተከበበውን ሰፊ የጣና ሐይቅ ሰንጥቀን መንዝ ጀመርን። ውኃው ጭቃማ የመዳብ ቀለም አለው። ጥቂት ቁጥር ያላቸው ነጫጭ የይብራ አእዋፋት ከጭጋ ውስጥ በመውጣት በጣም ዝቅ ብለው ከጀልባችን በላይ ከበረሩ በኋላ ፀጥ ባለው ውሃ ላይ በእግሮቻቸው ተንሸራተው ሊያርፉ ከኋላቸው የሰነጠቁት ሐይቅ ነጭ የዱካ መስመር ያሰምራል። በስተግራዬ በሚገኘው ጥቅጥቅ ባለ ደን ውስጥ ብሩህ ቀለማት ያላቸው የሚያምሩ ወፎች ድምፆቻቸውን ከፍ አድርገው በመጮኸና

በመንጫጫት ከአንዱ የዛፍ ቅርንጫፍ ወደ ሌላኛው ይዟቢራሉ። አንድ በቁሙ የደረቅ ግዙፍ ዛፍ ከሌሎቹ በላይ ከፍ ብሎ ይታያል። የደረቁትና ሽቅብ ወደ ሰማይ የተቆለመሙት ትላልቅ ቅርንጫፎቹ የጠዋቱን ጭጋግ ጠርገው ለመግፈፍ የሚሞክሩ ይመስላሉ።

ከዛሬ ስድስት ዓመት በፊት በዚህ የውሃ አካል ላይ ለመጀመሪያ ጊዜ ወርቃማው ታቦት ወደሚገኝበት ወደ ጣና ቂርቆስ ደሴት ተጉዥክለሁ። የዚያን ጊዜ ከጄቢና ከምስጋና ጋር የተጓዝነው በአንዲት አነስተኛ ጆልባ ነበር። ዛሬ ግን «የታሪክ ጣቢያ» ከተባለ የቴሌቪዥን ፊልም ቀራጭ ቡድን ጋር በመሆን ታሪክ ለማስቀረት እችል ዘንድ በትልቅ ጆልባ እየተጓዝሁ ነው። ዛሬም አገር አስጎብኚዬ ምስጋና ነው። እኔም ለሥራው ከእርሱ የሚሻል ሰው አገኛለሁ ብዬ አላሰብሁም ነበር። ታቦቱን ለመፈለግ ጉዞ ከጀመርሁበት ጊዜ አንሥቶ እስካሁን ድረስ ከእኔ ጋር የቆየ ታማኝ ባልንጀራዬ ነው። ጆልባዋ በሐይቁ ላይ ድምጧን ከፍ አድርጋ የሰሜኑን አቅጣጫን በመከተል መጓዝ ስትጀምር ፊቱ በፈግታታ ተሞልቶ ነበር። ባለፉት ዓመታት ጥሩ ሥራ አስገኝቼለታለሁ። ዛሬ ደግሞ ለአንድ የታወቀ የቴሌቪዥን ጣቢያ የጉዞ ፕሮግራም አዘጋጅቷል። በጉዞው ላይ የተቀመጠው ከእኔ አጠገብ ነበር። በአድናቆት በተሞሉ ዐይኖቹ ሁኔታዬን ትኩር ብሎ ሲመለከተኝ ድምፅ ሳያወጣ አመሰግናለሁ የሚል ይመስላል።

ከሦስት ሰዓታት ጉዞአችን ውስጥ አንድ ሰዓት ያህሉን እንዳገባደድን ምስጋናን የትኛው ደሴት ላይ እንዳደገ በጣቱ እንዲጠቁመኝ ጠየቅሁት። ክንዱን ወደ ምሥራቅ አቅጣጫ ዘርግቶ በጣቱ ከሩቅ ሲመለከቱት የሉል ቅርጽ ወዳለው ግራጫማ ደሴት አመለከተኝ።

«የልጅነት ዘመንህ ምን ይመስል ነበር?» ብዬ ጠየቅሁት። ምንም እንኳን በሚገባ ብንቀራረብም ስለ ልጅነቱ ሊያወራ ስምቴው አላውቅም።

ምስጋና ወደተወለደባት ደሴት ቅዝዝ ብሎ እየተመለከተ በረዥሙ ተነፈሰ። ወዲያውኑ ፈገግታው ከፊቱ ገጽ ላይ ጠፋ። ለደቂቃዎች ምንም ሳይናገር ከቆየ በኋላ ትከሻውን ሽቅብ ሰበቀ። በጥያቄዬ የጠወለገ መስሎ ታየኝ።

«ምስጋና! ደህና አይደለህም እንዴ?» የእኔ ቀላል ጥያቄ የግል ጉዳይ ስለ መሰለኝ ፈራሁ።

የቆሰለ መስሎ ወደ እኔ ዘወር አለ። የሚያምሙ ትዝታዎች፣ ትልቁ ችግር የተሳለው ስለት በዓመታት ጊዜ ውስጥ መደልደም አለመቻሉ ነው። «በየቀኑ የወታደር ጄቶች ሰማዩን ሰንጥቀው በሐይቁ ላይ ያልፉ ነበር። ለአንድ ትንሽ ልጅ ድምፁ አሸባሪ ነበር። የእርስ በእርስ ጦርነቱ በመላ አገሪቱ ውስጥ ተቀጣጥሎ ስለ ነበር ሶምብ በየቦታው ይጣል ነበር። የጦር ሄሊኮፕተሮች በኮረብታዎቹ ላይ ሮኬት ያስወነጭፉ ነበር። መትረየስ ሌሊቱን ሙሉ እያስካካ ሲያድር እኔ የዘምባባ ሰሌኔ ላይ እየተንቀጠቀጥሁ ጨለማ ውስጥ ብቻዬን አድር ነበር። ብዙ ጓደኞቼ ወይ ሞተዋል አሊያም እንዲዋጉ ወደ ጦር ሜዳ በግድ ተወስደዋል። ከዚያን ጊዜ በኋላ እስካሁን ድረስ አላየኋቸውም።

ምስጋና ጉሮሮውን በመሳል ከጠራረገ በኋላ ንግግሩን ቀጠለ፤ «በጦርነቱ ወቅት መንግሥትን የምትቃወም ሆነህ ከተገኘህ ወታደሮች ከቤትህ ጎትተው ካወጡህ በኋላ በአደባባይ በጥይት ደብድበው ይገድሉሃል። ከዚያም ወታደሮቹ ወደ ቤተሰቦችህ ተመልሰው በመሄድ ለተጠቀሙበት ጥይት ገንዘብ እንዲከፍሉ ያስገድዷቸዋል። ዐሥራ አምስት ዓመት ሲሞላኝ እጅን የግርግሪት ጠፍረው

ካሰሩኝ በኋላ ከቤቴ አውጥተው ወሰዱኝ። ከዚያም ወደ ወታደሮች ካምፕ አስገቡኝና በአውቶማቲክ ጠመንጃ እንዴት መዋጋት እንደምችል አሠለጠኑኝ። ሥልጣና በማይኖረን ጊዜ ሌሊቱን ሙሉ በቀዝቃዛ የሲሚንቶ ወለል ላይ ሰብስበው በማስቀመጥ ያሳድሩናል። ሽንት ቤት የምንጠቀመው በቀን አንድ ጊዜ ብቻ ሲሆን ይኸውም በሌሊት ነበር። በቀዝቃዛውና በቆሻሻው ሲሚንቶ ላይ ካስቀመጡን በኋላ ለእናት አገራችን ለመሞት ደስተኞች መሆናችንን በመዝሙር እንድንገልጽ ያስገድዱናል። በሙሉ ወኔ ካልዘመርሁ ከመካከል ጎትተው ካወጡኝ በኋላ በዱላ ይደበድቡኝ ነበር።»

እኔ ለመስማት የጠበቅሁት የትናንሽ ልጆችን በዛፎች ላይ እየተንጠላጠሉ መጫወት፣ በሐይቁ ዳርቻ ዓሣ ማጥመድና እንዴት ንግድ መነገድ እንዳለባቸው መማራቸውን ነበር። በዚህ ፋንታ በጣም ውብ የተባሉ አገሮች እንኳ የከፋ የሰብዓዊ መብት ረገጣዎችን ሊሸሽጉ እንደማይችሉ ልገነዘብ ችያለሁ። ምስጋና ሕመሙን ሊደብቅ አለመቻሉን ተመልክቼአለሁ። የመከራ ጊዜውን አስከፊ ገጽታ አሁን እንኳ ለመናገር እንደሚቸገር ተረዳሁ።

«በቃ ምስጋና! የቀረውን ልትነግረኝ አያስፈልግህም» አልሁት።

«እእእእ . . . ሚስተር ቦብ! ዛሬ ጦርነት የለብንም!» አለኝ። ከዚያም ወደ ሰማይ አንጋጦ ሲመለከት በጠቆረው ደመና ውስጥ ተደብቃ የቆየችው ብሩህ ፀሐይ ሽርተት ብላ ስትወጣ አያትና፡- «እግዚአብሔር አድናኛል። ዛሬ ሁሉም ነገር መልካም ነው» አለ።

ጀልባዋ ሐይቁን እየገመሰች ስትገሠግስ ከእኔ የሚሻለው ሰው እርሱ ነው የሚል የተለየ ስሜት አደረብኝ፤

ከሁለት ሰዓት በኋላ ጀልባችን ድንጋይ ወደተኮሰለበት ወደ ጣና ቂርቆስ ወደብ ተጠግታ ቆመች። የነተቡ ቀሚሶች ያጠለቁ ወጣት መነኮሳት በደስታ ተቀብለው በቀጭኗ የእግር መንገድ ላይ ከመሩን በኋላ በደረጃ መሰል ምድር ላይ ተውጣጥተን የደሴቱ አናት ላይ ደረስን። በዚያም የዱሮ ወዳጆ አባ በፍቅር ተቀበሉኝ። የአንገት ልብሳቸውን ወደ ቀኝ ትከሻቸው ካጣፉ በኋላ አቅፈው ሳሙኝ። ከቀሚሳቸው ውስጥ የሚማርክ የዕጣን መዓዛ ይወጣል። ጉንጮቹን አምስት ወይም ስድስት ጊዜ ነው አገላብጠው የሳሙኝ። ይህም ወደ ደሴታቸው ተመልሼ ስለ መጣሁ ለእኔ ያላቸውን ፍቅር ለመግለጽ ነው።

አባ የፊልም ቀራጭ አባላቱን በደስታ ከተቀበሉ በኋላ ደሴቱን በኩራት ሊያስጎበኙን ጀመሩ።

በመጀመሪያ በገደል አፋፍ ላይ ወዳለውና በትውፊት ታቦቱ ለስምንት መቶ ዓመታት በድንኳን ተቀምጦበታል የተባለው ስፍራ ሲደርሱ ቆም አሉና መግለጫ ሰጡን። በመቀጠል ታቦቱን ክርስቶስ ከመወለዱ ከአራት መቶ ዘመናት በፊት ወደ ጣና ቂርቆስ ደሴት ይዞ የመጣውን ሌዋዊ ካህን የመቃብር ሥፍራ አሳዩን። መቃብር ከምድር ከፍ ብሎ በሁለት ቋጥኞች መካከል በ«ሺ» ፊደል ቅርጽ የተሠራ ጊዜያዊ የመቃብር ስፍራ ይመስላል። እንደ አባ ገለጻ ከሆነ ይህ ካህን በቋጥኞቹ መካከል በተሰነጠቀው ስፍራ ውስጥ ከተቀበረ በኋላ ድንጋይ ተከምሮበት ነበር። አሁን ስመለከተው ብዙዎቹ ድንጋዮች ከጊዜ ብዛት የተነሣ ስለ ተናዱ አዲስ የተፈጠረ ነገር ካለ በሚል መንፈስ ቀስ ብዬ ተጠጋሁና ወደ ታች ተመለከትሁ። ይሁን እንጂ ከሸረረት ድር በስተቀር ምንም ልመለከት አልቻልሁም።

ወደ ማደሪያችን ስንመለስ አባ ነገ ጠዋት የደሴቱን ነዋየ

ቅዱሳት ለመቅረጽ የምንፈልግ ከሆነ እንደሚፈቀድልን ነገሩን። ፊልም የሚቀርጸው ቡድን ከኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ መጥተዋል የተባሉትን አስደናቂ ነዋየ ቅዱሳት ሊመለከት እንደሚችል ሊያውቅ በጣም ተደሰተ። እኔ ግን ከዚህ በፊት እነዚህን ቅርሶች በተደጋጋሚ ስለተመለከትኋቸው ብዙ አልተደነቅሁም።

ሞገዳማው ነፋስ ከምዕራብ አቅጣጫ መንፈስ ሲጀምር ሌሊቱን ለማሳለፍ ጋደም አልን። ነገድጓዳማው ዝናብ በመብረቅ ብልጭታ ታጅቦ እየወረደ ነው። የሚያስተጋባው መብረቅ ለአጭር ርቀት የሚተኮስ የጠመንጃ ጥይት ይመስላል። ውሃ በማታስገባው ድንኳኔ ውስጥ ዝናቡ መንጠባጠብ ስለ ጀመረ ወለሉ ወዲያውኑ ጨቀየ። ኮምፒዩተሪን በፕላስቲክ ቦርሳ ጠቀለልኩና እንደ መኝታ ከረጢት በሚያገለግለኝ ትልቅ የስፖርት ፍራሽ ላይ አስቀመጥሁ። ይሁን እንጂ አዳሬ ምቹ አልነበረም።

ከሌሊቱ ዐሥር ሰዓት ላይ በጥንታዊው ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚመታው ከበሬ ቆዳ የተሠራ ከበሮ ከእንቅልፌ አነቃኝ። መነኮሳቱ የሚያወጡት ተመሳሳይ የሚመስል የታፈነ ዜማ ከበስተጀርባው ለየት ያለ የሚያስተጋባ ድምፅ እያወጣ ነው። ዝናቡ መዝነቡን ቢያቆምም እኔ ግን በርዶኛ ል፣ በውሃ በስብሼአለሁ፣ እንዳልነበርሁ ሆኜአለሁ። ተመልሶ መተኛት የማይታሰብ ስለ ሆነኝ ከድንኳኔ ወጥቼ ወዲያና ወዲህ በመንገራረድ ሰውነቴን ለማሟሟት ወሰንሁ። ቦት ጫማዬ ውስጥ የገቡትን ነፍሳቶች አራግፌ ካጠለቅሁ፣ ጃኬቴን ከደረብሁና የእጅ ባትሪዬን ከያዝሁ በኋላ ከድንኳኔ ወጣሁ። ጠባቡ የባትሪዬ የብርሃን ወጋገን በጭቃው ላይ በባዶ እግሮቻቸው የተራመዱትን የመነኮሳቱን የእግር ዱካ ተከትሎ በደሴቱ ላይ ወደሚገኘውና በመናድ ላይ ወዳለው የመቃብር ስፍራ መራኝ። በቤተ ክርስቲያኑ አጠገብ ሳልፍ

ከውስጥ ቢጫ ቀለም ባለው ብሩኅ የጣፍ ብርሃን ከግድግዳው ውስጥ የሚወጣ የሚመስለውን የዕጣን ጢስ ተመለከትሁ። በአንድ ወቅት መነኮሳቱ ታቦቱን እንዳስቀመጡት ወደሚያምኑበት ገደል ጫፍ አስከደርስ ድረስ ስላየሁት ነገር በውስጤ እየተደነቅሁ ነበር።

የደሙ መሥዋዕት ይቀርብበት የነበረውን ክፋይ መሠዊያ ድንጋይ ካለፍሁ በኋላ ሌዋዊው ካህን ተቀብሮበታል ወደተባለው የተናደ የድንጋይ ክምር ቀረብሁ። የእጅ ባትሪዬን በራሱት ድንጋዮች ላይ አበራሁና ወደ ውስጥ ለመመልከት ሞክርሁ። ይሁን እንጂ ልመለከት የቻልሁት ትላንትና የተመለከትሁትን የሽረሪት ድርና የደረቁ አረሞችን ነበር። የተተበተበውን የሽረሪት ድር በእንጨት ለመግለጥ ስሞክር ብዛት ያላቸው ድንጋዮች ተንደው በሚያዝኘው ጭቃ ላይ ተከለከሉ። ጥቂት ጥረት ስጨምር ጥቂት ትላላቅ ድንጋዮች ስፍራቸውን ለቀቁ። ወደ ውስጥ ዐሥራ አምስት ኢንች ያህል እጄን ከሰደድሁ በኋላ በድንጋዩ መቃብር ውስጥ የእጄን ጭብጥ የሚያህል ክፍተት አገኘሁ። መብራቴን ወደ ውስጥ አበራሁና ለመመልከት ሞክርሁ።

የባትሪዬን ብርሃን ወዲያና ወዲህ እያመላለስሁ ስቃኝ አስከሬን አርፎበት የነበረ ቦታ ላይ የውስጥ የጥርስ መንጋጋ ተመለከትሁ። ቁመቱ አንድ ጫማ ስፋቱ ደግሞ አንድ ጫማ ተኩል ያህላል። ከእጅ ባትሪዬ የሚወጣው ብርሃን በተተበተቡት የሽረሪት ድርች ላይ ሲመላለስ የተደናገጡ ሽረሪቶች ወዲያ ወዲህ ይራወጡ ጀመር። መቃብሩ ከጥቂት ከተለያዩ ቅሪተ አካላትና የተሰባበሩ ሽክላዎች በስተቀር ውስጡ ባዶ ነው። ታቦቱን ያመጣውን ሌዋዊ ሰው ሌላ ሰው ከተመለከተው ከሁለት ሺህ አምስት መቶ ዘመናት በላይ ተቆጥረዋል። ይሁን እንጂ ከእኔ በከንድ ርቀት ላይ ቢገኝም የቀረው የአካሉ ክፍል በጣም ጥቂት ነው። እርጥበት አዘለ

የአፍሪቃ ደን እና የሚርመሰመሱት ነፍሳት ቅሪቱን እንዳልነበር አድርገው አጥፍተውታል።

ዞረብኝ። እነዚህ ወደ አመድነት የተለወጡ ቅሪተ አካላት ከብዙ ዘመናት በፊት ታቦቱን ወደ ጣና ቂርቆስ ይዞ የመጣው ሌዋዊ ካህን ናቸውን? ጠባብ በሆነው ክፍተት ውስጥ የሆነ የሸክላ ስባሪ ይገፍ እውጣለሁ በሚል ተስፋ እጄን በጭፍን ሰደድሁ። የሚዳስሱ ጣቶቼ የሆነ ነገር ጨበጡ። ወዲያውኑ የሆነ ነፍስ ያለው ነገር በከንዴ ላይ ሲሯሯጥ ታወቀኝ። እጄን መንጭቄ ካወጣሁ በኋላ ብዙ እርምጃ ወደ ኋላ አፈገፈግሁ። ልቤ ሦስት እጥፍ እየመታች ቢሆንም እጄ አንድ ነገር ይዞ ወጥቷል። ይገፍው የወጣሁትን የሸክላ ድቃቂ የጃኬቴ ኪስ ውስጥ ከተትሁት። ይህን ይገፍ ለመውጣት ግን የሚበቃኝን ያህል ጭቃ፣ ሸረራቶችና ሌሎችም የሚንከላውሱ ነፍሳት መዘገን ነበረብኝ። ወደ ድንኳኔ ተመልሼ በመሄድ ልተኛ ብሞክርም እንቅልፍ ትቶኝ ስለ ነጎደ ላደርገው አልቻልሁም። ፊልም አነሺው ቡድን በነግህ እንዲነቃ መጠባበቅ ያዝሁ።

ከቁርስ በኋላ አባን ከጭቃና ከድንጋይ የተገነባ ግድግዳ እፍ የኖር ከዳን ያለው የቅርሶቹ መጠበቂያ ቤት አጠገብ አገኝ ናቸው። አባ ከቀሚሳቸው ውስጥ ቀስ ብለው በመሳብ ብዛት ያላቸው ቁልፎች የተቋጠሩበት ገመድ አወጡ። ከዚያም ተራ በተራ የቅርሱን ቤት መዝጊያ ሦስት ቁልፎች ከከፈቱ በኋላ መወርወሪያዎቹን የኋሊት በመሳብ ከፈቱ። ክብደት እንዳለው የሚያስታውቀው ከእንጨት የተሠራ ግዙፍ መዝጊያ እየተንቋቋ ተከፈተና በውስጡ ያሉት የደሴቱ ነዋሪ ቅድሳት አንድ በአንድ እየወጡ ለዕይታ ቀረቡልን። በመጀመሪያ የደም መሥዋዕቱ መቀበያ የሆነው ጎድንዳ ሠህን (ጎሞር)፣ በመቀጠልም የሚቃጠለው መሥዋዕት የሚገባበጥባቸው ሹካዎችና የታረዱት እንስሳት ሥጋ የሚንጠለጠልባቸው

ሜንጦዎች ታዩ። እነዚህ ሁሉ መሣሪያዎች ጥንታዊ በነበረው የአይሁድ የደም መሥዋዕት አቀራረብ ሥርዓት ውስጥ ያገለግሉ እንደ ነበር መነኮሳቱ ገለጹልን።

ፊልም ቀራጩ ቡድን ካሜራዎቹን ደግሞ ሲያበቃ ለእኔ ቃለ ምልልስ እያደረገ ፊልሙን ይቀርጽ ጀመር። ጥቂት ቆይቶ አንድ ወጣት መነኮሴ ከቅርስ መጠበቂያው ክፍል ውስጥ አንድ እኔ የማላውቀው መሣሪያ ይዞ ብቅ ሲል ክው አልሁ። ሌላው ቢቀር አባ ራሳቸው ለምን መነኮሴው ይዞት እንደ ወጣ ቢደነቁም ቅሱ እርሱ ግን እንዲሆን ፈቅዷል። ዕቃው ጠፍጣፋና የዛገ ብረት ሲሆን ሁለት የብረት ክፈፎችን ያያያዙ የትከሻ ቀበቶዎች ከደረት በታች የሚጠፈሩበት ነው። በጣም ቀጭን ስለሆነ ጥሩር ነው ብዬ ለመናገር አልቻልሁም። ዕቃው . . . ነው።

ደነዘዝሁ። ድንገት የመጣልኝ አሳብ ቢኖርም የሚያገናዝበው ሕሊናዬ ግን የመጣልኝን አሳብ በቀላሉ ሊቀበለው አልቻለም። ይህ ቁስ ሊቀ ካህናቱ በቅድስተ ቅዱሳኑ ውስጥ የሚያጠልቀውና በዕንቁ ያጌጠውን ጌጥ የሚደግፈው የደረት ጥሩር ነው እንዴ?

የመጣልኝ አሳብ በዝምታ እዋጥ ዘንድ አደነዘዘኝ። ያም ይሁን ይህ ምንም የማረጋግጥበት መንገድ አልነበረም።

በድጋሚ የመጣብን መብረቅ

ደሴቱን ለቀን ለመውጣት ወደ ወደቡ አመራን። ወደዚህ ወደብ በመጣሁ ቁጥር ጉብኝቴ በምስጢሩ ላይ የሚንገዋለለውን አሸዋ በማበጠር እያስወገደልኝ ነው። ከብሉይ ኪዳን ዘመን አንስቶ እስከ አሁን ድረስ በኢትዮጵያ የትውፊት ልብ ውስጥ ተሸሽጎ የቆየው ታቦት አሁን ለመገለጥ ጊዜው ደርሷል ማለት ነውን?

ብዙ ላስባቸው የሚገቡኝ ነገሮች ቢኖሩም ማሰብ ግን አስቸጋሪ ነገር እየሆነብኝ መጥቷል። በ2000 ዓ.ም. በፍጥነት በሚጓዝ ማዕበል የጀልባ አደጋ ደርሶብኝ ነበር። ዛሬም በስተ ሰሜን ምሥራቅ አቅጣጫ መብረቁ አየሩን ሰንጥቆ መብለጭለጭ ሲጀምር ሰማዩ ላይ ያለው ደመና ሊጠቁር ጀምሯል። እየጋለበ የሚመጣው ማዕበል የጀልባዋን ደረት መደብደብ ሲጀምር ለራሴ ጀመረ እንግዲህ! አልሁ። ከወደቡ ሁለት ሰዓት ያህል ከተጓዝን በኋላ ማዕበሉ በቁጣ ሊያንገላታን ጀመረ።

ምስጋና አጠገቤ ቆሞ በዚህ ቀውጢ ሰዓት ውስጥ ያለውን አስቂኝ ገጠመኝ ለእኔ ከመናገር ወደ ኋላ አላለም። በመጀመሪያ «ሚስተር ቦብ! ከአራት ዓመት በፊት የገጠመኝን የጀልባ አደጋ ታስታውሳለህ?» በማለት ጠየቀኝ።

«እንዴት እረሳዋለሁ?» አልሁት።

ከዚያም ጭንቅላቴን በአግራሞት እየነቀነቀ፡- «ዛሬም ጀልባዋን የሚመራው የያኔው ካፒቴን ነው» አለኝ።

በመጀመሪያ አላስተዋልሁትም ነበር። አሁን ካፒቴኑን ስመለከተው ግን አወቅሁት። ከጥቂት ዓመታት በፊት እንደ ፈራው አሁንም መፍራት መጀመሩ ያስታውቅበታል።

ትኩር ብዬ ስመለከተው ዘወር ብሎ ከአሁን በኋላ ጀልባዬ ላይ አላሳፍርህም በሚል አስተያየት ገረመመኝና ትከሻውን ከፍ ዝቅ አደርጎ ሰበቀ። ብርማ ቀለም ያለው የዝናብ መጋረጃ ውስጥ እንደ ገባን የሚጋልበው ሐይቅ ሊያዘልለን ጀመረ። ንፋሱ ሲያፋጭ ማዕበሉ እያጨበጨበ ነው። የመጣውን ከመጋፈጥ በስተቀር ሌላ አማራጭ አልነበረንም። የፊልም ቀራጩ ጓዶች ጭንቀታቸውን ለማባረር ሲሉ የጀብዱ ታሪኮችን እየተቀባበሉ በማውራት ላይ ናቸው።

ብዙ ሳይቆይ ማዕበሉ ፀጥ ሲል ተንፈስ አልን። በውስጣችን ካለው ፍርሃት ሌላ ለልምዱ በቂ ብቃት አልነበረንም። ካፒቴኑ በቅርብ ርቀት በውሃው ውስጥ የተኮሰኩት ድንጋዮች የጀልባዋን ደረት እንዳይገጥቡ አድርጎ ለጥ ባለው ሐይቅ ላይ መርቶ እየወሰደን ነው። ከእነዚህ ድንጋዮች መካከል ከአንዱ ጋር ብንላተም ጀልባችንን ቀርድዶ ሊጥልብን ይችላል። ይሁን እንጂ እንዲህ ያለው ድራማ ዛሬ አልነበረም። ዛሬ የነበሩት ሙሉ በሙሉ በውሃ የራስ ዝገታም ጀልባና የዛሉ ሰዎች ናቸው። ቆሞ በሚጠብቀን አውቶብስ የፊት መብራቶች እየተመራን በሲሚንቶ ወደ ተሠራው ወደብ በዝግታ ተጠግተን ቆምን።

ወደ አክሱም መመለስ

በሚቀጥለው ቀን የፊልማችንን የመጨረሻ ቀረፃ ወደምናካሂድበት ወደ አክሱም ሄድን። ይህ ፕሮግራም በዕቅዳችን ውስጥ የተካተተ አልነበረም። ይሁን እንጂ በዚህ ቀን የምህላ በዓልን ለመቅረጽ ዕቅድ ያዝን። በዓሉ የሚጀመረው አራት ሰዓት ተኩል ላይ ስለ ነበር ካህናቱ ከጽዮን ማርያም ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ታቦቱን ተሽከመው ወጡ። በጥምቀት በዓል ላይ ካልሆነ በስተቀር ታቦቱ አይወጣም ብዬ አስብ ስለ ነበር አሁን በምመለከተው ነገር ተደነቅሁ። የቀረፃው እንግዶች የነበርነው እኔና ጆሽ ነጠላ ለብሰን የተለኮሱ ጧፎች ያዝን። ወዲያኑ ጥቁር የፊት ገጽታ ካላቸው ሰዎች ጋር ተቀላቅለን መጓዝ ጀመርን። ሁሉም ሰው የተለኮሰ ጧፍ በእጁ ይዟል። በጠቆረው ሰማይ ላይ የማጭድ ቅርጽ ይዛ ከወጣቸው ደማቅ ጨረቃ ሥር ከነበልባሉ ውስጥ ሽቅብ እየተጠማዘዘ የሚወጣው ጢስ ከበላያችን ሰፏል። ቀዝቃዛው የጠዋት አየር ማታ ከዘነበው ዝናብ የወሰደው እርጥበት እስካሁን ድረስ በውስጡ አለ። ይሁን እንጂ ዝናብ

ያዘለው ደመና አሁን በዙሪያችን ወዳሉት ሽለቆዎች ውስጥ ገብቷል።

በሺዎች የሚቆጠሩ የመላእክት ድምፆች ዙሪያችንን ከከበቡን ሰዎች ልብ ጎልተው እየወጡ ነው። ወደ ሂሳብ መለስ ብዬ ስመለከት ታቦት የተሸከመው ካህናት በገብረ ቀለማት ያጌጡ አልባሳት ሰብሰዋል። ቀላውስቱ ማሸ አንጠልጥለው ከታቦቱ አጠገብ እየተራመዱ ሲያጥኑ ምዕመናንን በሚጥመው የዕጣን መዓዛ ከማወዳቸውም በላይ የማሸው ብርሃን ልዩ ውበት አጎናጽፏቸዋል። አንድ ልጅ ሽቶ አምጥቶ ረጨኝ። በምንጓዝበት መንገድ ግራና ቀኝ ጧፍ ይዘው የቆሙ ሴቶች ታቦቱ በአጠገባቸው ሲያልፍ በጉልበቶቻቸው ከተንበረከኩ በኋላ ግንባራቸውን በጭቃው ላይ ዝቅ አድርገው ይሰግዳሉ። ከንፈሮቻቸው ጸሎታቸውን ተከትለው ያነበንባሉ።

ጆሽ ይሁዲ ነው። ዐይኖቹ በእድናቆት ተሞልተው በሺዎች የሚቆጠሩ ጧፎችን እያንጸባረቁ ነው። «ይህ ነገር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከተጠቀሰው ጋር ተመሳሳይ ነው፤ የሚደንቅ ነው!» አለ።

በዙሪያችን ያሉ አማኞች «እግዚአ ማሐረነ ክርስቶስ!» የሚለውን ተደጋጋሚ ልመና ያለ ማቋረጥ በዜማ አጅበው እየተጓዙ ነው። ይህን ዜማ ወንዶቹና ሴቶቹ እየተቀበበሉ ያዜማሉ። የእምነታቸውን ጥልቀት የሜገልጸው ዝማሬያቸው የትም አይቼው የማላውቀው ነው። የዝማሬያቸው ዜማ ከልብ እምነታቸው የሚወጣ እንጂ የታይታ አይደለም። መላልሰው የሚያዜሟቸው ቃላት ትርጉም ምን ማለት እንደ ሆነ አጠገቤ የነበረውን ሰው ስጦታቸው «ሕዝቡ የሚለምኑት 'ክርስቶስ ሆይ! ኀጢአታችንን ይቅር በሉን' እያሉ ነው» አለኝ።

አጠቃላይ የበዓል አከባበር ታቦቱን ለማግኘት ባደረግሁት ፍለጋ ውስጥ የመጨረሻው ዕንቁዬ ሆነልኝ። እንደዚህ ያለ በምስጋና የተሞላ እምነት አይቼ አላውቅም። በዚህ አስቀድሞ በተጠረዘ ዓለም ውስጥ በማንኪያ ይበሉ ዘንድ በገፍ ከሚቀርቡ ስብከቶችና ብዛት ያለው ገንዘብ ለማሰባሰብ ሲባል ከሚቋቋሙ አብያተ ክርስቲያናት ስብስብ ውጪ እዚህ ደረጃ ላይ የደረሰ የእምነት ፍቅር ያለ አይመስለኝም ነበር። እግዚአብሔር እኔንም ኀጢአቴን ይቅር ይለኝ ዘንድ በጉልበቱ ተንበርክኬ እየለመንሁት በዚህች ድሀ መንደር ውስጥ በሚገኘው ጭቃ ላይ የሰገድሁ ያህል ተሰማኝ።

ይህ ከእንጨት ተጠርቦ የተሠራ ታቦት አምልኮ ወይም በቀይ ጨርቅ ተጠቅልሎ የሚጓዝ የሙሴ ታቦት ግልባጭ ወይም የዐሠርቱ ትእዛዛት ቅጂ አይደለም። እውነተኛው ታቦት በቤተ መቅደሱ ውስጥ ባለውና ገቁ ዐይኖች ባሉት መነኩሴ የሚጠበቀው እንደ ሆነ ይታወቃል። ይህ (የቃል ኪዳን ታቦት) ለተሰበሰበው ሕዝብ በተቀደሰው የሥርየት በዓል ቀን በሊቀ ካህናቱ ለኀጢአት ሥርየት የሚፈሰው ደም የሚቀርብበት እውነተኛው የእግዚአብሔር መገለጫ ዙፋን ነው። እግዚአብሔር በዚህ ዙፋን ላይ ተቀምጦ ለዘላለም ሕዝቡን ይገዛል። በምድር ላይ የእግዚአብሔር ክብር መገለጫ የሆነው ታቦት በሕዝቡ መካከል ሲያልፍ ሕዝቡ እንደ ሌዋውያኑ አባቶቻቸው እግዚአብሔር በመካከላቸው እንደሚያልፍ በማመን ዝቅ ዝቅ ብለው ይሰግዳሉ።

ሻማ ማብራት

በሚያንጸባርቀው የሳውዲ አረቢያ አሸዋ ላይ የሙሴን ፈለግ ተከትዬ ተጉጤአለሁ፤ ስለ ቃል ኪዳን ታቦት የሚነገረውን ትውፊት በእስራኤል፤ በግብጽና በኢትዮጵያ ተከታትዬአለሁ። በሐረርና በቁር ውስጥ ሊቆጠሩ የማይችሉ

ማይሉችን አካልዬአለሁ። ከዚህ በተጨማሪ እንቅልፍ የሌለባቸው ሌሊቶችን በድንኳን ውስጥ ተቋቁሜ አሳልፌአለሁ። የተበላሽ ምግብ ተመግቤ ታምሜያለሁ። ድካም፣ ብቸኝነትና ተስፋ መቁረጥ ተፈራርቀውብኛል። በዚህ ሁሉ ውስጥ ሳዑዲ አረቢያ በሚገኘው በቅዱሱ የሲና ተራራ ላይ መቆሜ በሚገልጽልኝ እውቀት ተባርኬአለሁ። ምናልባትም በቃል ኪዳን ታቦት ጥላ ሥር መቆሜን አረጋግጫለሁ።

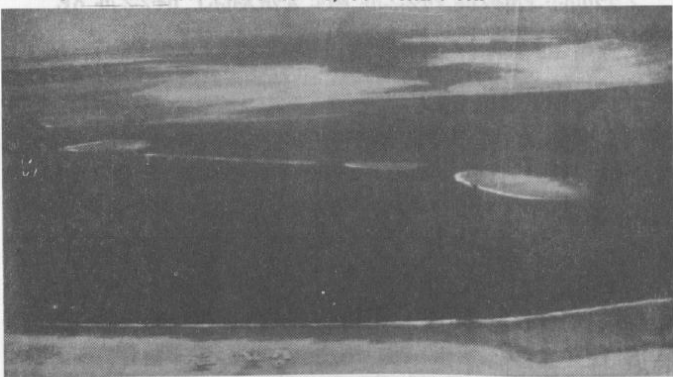
ይህን ፍለጋ ስጀምር መጽሐፍ ቅዱስን በጊዜ ነፋስ ተጠራርገው የተወሰዱ የቆዩ ትውፊቶች ማብቂያ አድርጌ ወስጀው ነበር። አሁን ግን እነዚህ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሱት ታሪኮች እምነት የሚጣልባቸው መሆናቸውን አምኜያለሁ። ጥንታውያኑ ጸሐፍት የመጀመሪያዎቹን መጻሕፍት ጥንቃቄ በተሞላበት ብቃትና በተቀደሰ አክብሮት በመቅዳት ከምንም ጽሑፍ ጋር የማይነጻጸሩ ቅዱሳት መጻሕፍትን ለእኛ አውርሰውናል። የተመለከትሁት ማስረጃ ያስገነዘብኝ መጽሐፍ ቅዱስ ያለፈውን ጊዜ ለመግለጽ ብቻ ሳይሆን ዛሬን እየኖሩ ለነገ መዘጋጀትን የሚጠቁም ትክክለኛ አቅጣጫ ጠቋሚ መሣሪያ መሆኑን አሳምኖኛል። ታሪኮቹ በዘመን ርዝመት አለመቀየራቸው ብቻ ሳይሆን ወደፊትም በዘመን መቆጠር አይለወጡም። በነበሩኝ አጋጣሚዎች በደብዛዛው መቅደስ ውስጥ ሻማ አብርቼ በጊዜ ርዝመት የጠፋውን ታሪክ በጨረፍታ ለመመልከት እንዳልደፍር ትሕትናና ፍርሃት አድረውብኛል። አሁን እነዚህ እውነታዎች በልቤ ውስጥ በጥልቀት ሥር ስድደዋል።

ተፈጸመ።

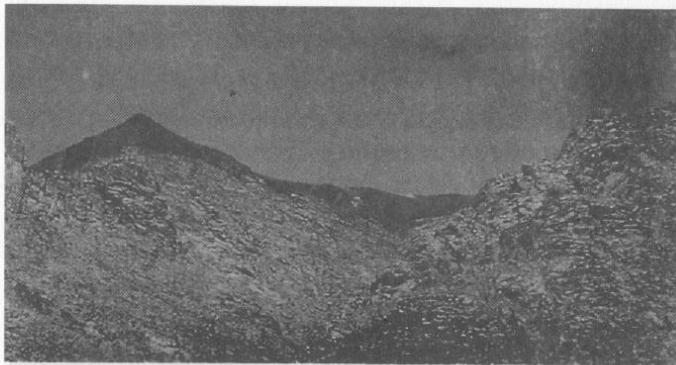
በጎውን ሁሉ ለእኛ ያደረገና የሚያደርግ እግዚአብሔር ስሙ የተመሰገነ ይሁን!

1. በትውፊት የሲና ተራራ እንደ ሆነ የሚነገረውና በሲና ዝቅተኛ ውኃማ ስፍራ ላይ የሚገኝ ቦታ፡- ይህ ቦታ እውነተኛው የሲና ተራራ መሆኑን የሚጠቁም በቁፋሮ የተገኘ ምንም ዓይነት ማስረጃ የለም፡፡

2. በውኃ ውስጥ የሚገኝ የመሬት ድልድይ፡- ይህ ዝቅተኛ ስፍራ ከቀይ ባሕር እስከ ሳዑዲ አረቢያ የሚደርስ ሲሆን፤ እስራኤላውያን ቀይ ባሕርን አቋርጠው ወደ ከነዓን ጉዞ የጀመሩበት ትክክለኛ ቦታ እንደሆነ ይታመናል፡፡

3. ጀልባ አል ሰውዝ:- የጥንታዊ ታሪክ ምሁራንና በቅርቡ በቁፋሮ የተገኙ ማስረጃዎች ይህ ተራራ እውነተኛው የሲና ተራራ መሆኑን ያረጋግጣሉ። የጠቀረው የተራራው ጫፍ እግዚአብሔር በተራራው ላይ በእሳት መገለጡን ከሚናገረው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክፍል ጋር ተመሳሳይ ነው (ዘፀ. 19:18)።

4. የኤልያስ ዋሻ:- ኤልያስ ከሲና ተራራ ስር በምትገኝ አንዲት ዋሻ ተሸሽጎ ነበር (1ኛ ነገ. 19:8-13)። ኤልያስ የተሸሸገበት ዋሻ ይህች ትሆን?

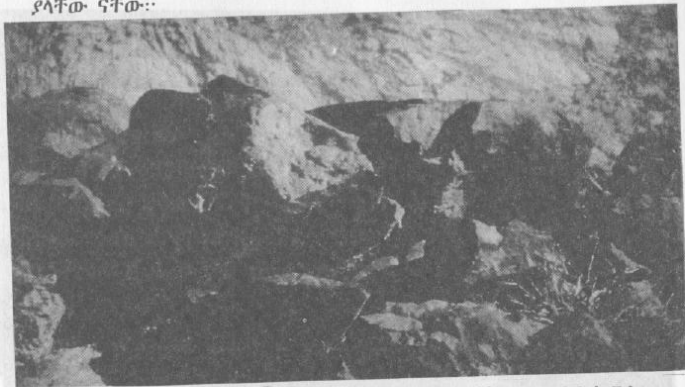
5. በደራሲው እምነት ይህ የድንጋ መሠዊያ ያለበት ስፍራ በዘፈ. 32:1-19 ላይ እንደተጻፈው እስራኤላውያን የወርቁን ጥጃ ሠርተው ያመለኩበት ስፍራ ነው።

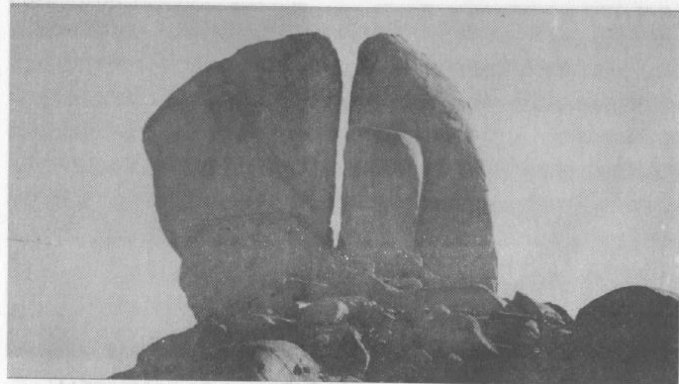
6. ይህ በድንጋይ መሠዊያ ላይ የተቀረጸውና የወርቅ ጥጃ ምስል ያለው ጥንታዊ ስዕል በግብጻውያን እንደ አምላክ የሚታየውን ኮርማ ያመለክታል።

7. በጀባል አል ለውዝ ጫፍ ላይ የሚገኙ የጠቆሩ ድንጋዮች፡- የድንጋዮቹ ውጪያዊ አካል ድንጋዮቹ ለአንድ ወቅት በእሳት ተቃጥለው እንደነበረ ያመለክታል፡፡ መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ወደዚህ ተራራ በእሳትና በነበለባል ውስጥ እንደወረደ ይናገራል፡፡ ታዲያ እነዚህ ድንጋዮች የተቃጠሉት በዚህ መለኮታዊ እሳት ይሆን? በዚህ ተራራ ዙሪያ ባሉ የተራራ ጫፎች ያሉት ድንጋዮች ሁሉ ፈዛዛ ቡኒ ቀለም ያላቸው ናቸው፡፡

8. በደራሲው የተሰባበሩ ጥቁር ድንጋዮች፡- የድንጋዮች ውጪያዊ ክፍል ጥቁር ሲሆን ሲሰበር የሚወጣው ክፍላቸው ግን ፈዛዛ ቡኒ ነው፡፡

9. የታችኛው ክፍል በጎርፍ የታጠበ የሚመስል የቀመ ድንጋይ፡- በመሴ በትር የተመታውና ለዕብራውያን የሚጠጣ ውኃን ያፈለቀው ድንጋይ ይህ ይሆን? (ዘፀ. 17:6)

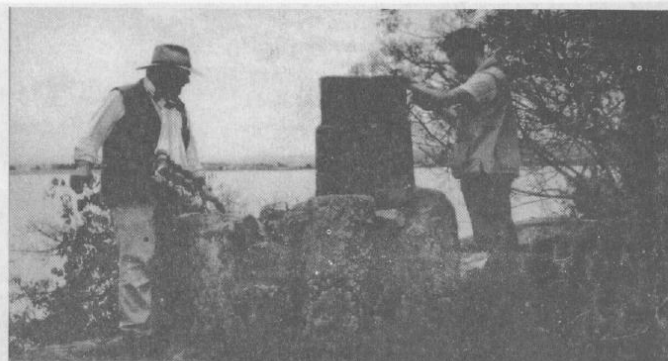
10. ይህ ፎቶ ግራፍ ለአንድ ወቅት ከዚህ ዕለት መጠኑ ብዙ የሆነ ውኃ መውጣቱን ያመለክታል፡፡ ደራሲው ይህ ዕለት እስራኤላውያን በኩል፤ ሳሉ ውኃን የጠጡበት ዕለት እንደ ሆነ ያምናል፡፡ ይህ አስደናቂ ግኝት የተገኘው በጂም እና በፔኒ ካልድዌል ነው፡፡

11. 12. በጅልባ አል ለውዝ ተራራ ሥር ከሚገኘው መሠዊያ የወዳደቁ የምስሶ ስብርባሪዎች፡- በደራሲው እምነት እነዚህ የምስሶ ስብርባሪዎች መሴ በሲና ተራራ የሠራውና የሚቃጠል መሥዋዕት ያቀረበበት መሠዊያ አካል የሆኑት የዓሥራ ሁለቱ ምስሶዎች ስብርባሪዎች ናቸው (ዘፀ. 24:4-5)፡፡ የመሠዊያው መሠረቶች በከ ረት ተሞልተዋል፡፡ ይህ መሠዊያ በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰውና የ 3500 ዓመት ዕድሜ ያለው መሠዊያ ይሆን?

13. ይህ መሠዊያ ስፍራ 18 ሜትር ከሚሆኑ ሁለት ክፍሎች የሚመጡ የድንጋይ ድርድሮች የሚጋጠሙበት ነው፡፡ የሚገኘውም በትክክል ለመጽሐፍ ቅዱስ እንደተጻፈው ከተራራው እግር ሥር ነው (ዘፀ. 24:4)፡፡ የምስሶዎቹ መሠረቶችና ክፍሉ ያላቸው ጉድጓዶች ከመሠዊያው በታች ይገኛሉ፡፡

14. ደራሲው በጸሐፊ በገራገዲን ጋር ለወፍራም የድንጋይ ሽብተ የተበረከውን መሠዊያ በጥንቃቄ ሊመረምር፡- ይህ ሥፍራ ካህናት ደሙን በታቦቱ ላይ ከፈጩ በኋላ የተረፈውን ደም የሚያፈሱበት የድንጋይ መሠዊያው ጫፍ ላይ ያለው ቀዳዳ ያለበት ስፍራ ነው፡፡ የቃል ኪዳን ታቦት በዚህ በምስጢራዊው የጣና ቄርቆስ ደሴት ላይ በነበረው ቤተ መቅደስ (ድንኳን) ለተከታታይ 800 ዓመታት ተቀምጧል፡፡

15. አክሱም ጽዮን ማርያም ቤተ ክርስቲያን፣ አክሱም ኢትዮጵያ፡- እንደ ኢትዮጵያውያን እምነት ትክክለኛው የቃል ኪዳን ታቦት በዚህ ሕንጻ ውስጥ ለሚገኝ ጨለማ ክፍል የነብር አጠባበቅ እየተደረገለት ይገኛል፡፡

16. ይህ ከነሐስ የተሠራ ጎድጓዳ ትሪ ጎሞር ይባላል፤ ከሥሩ ያለውም ብረት በዕድሜ ብዛት ያረጀ የጎሞሩ ማስቀመጫ ነው። ጎሞሩ የሚያገለግለው ደመ-በድንጋይ መሠዊያው ሥር ወዳለው ቀዳዳ ውስጥ ከመጨመሩ በፊት እንዳይረጋ ለማማሰያነት ነው።